

letnik CVIII - leto 2006

7-8

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Lidija Matavž: Gornja Radgona – čebelarška metropola
Četrty slovenski čebelarški praznik

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

Boris Seražin: Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v juliju in avgustu
Milan Starovasnik: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v juliju in avgustu

Andreja Rusjan: Veterinarski nasveti za julij in avgust
Aleš Gregorc: Dejavnost Kmetijskega inštituta Slovenije v letu 2005 (*Nadaljevanje*)

ČEBELJI PRIDELKI

Romana Rutar, Marinka Kregar: Pelodna analiza medu v Sloveniji – gozdni med

Franc Oder: Rezultati tekmovanja medic

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Alojz Bukovšek: Čebelji piki

Stane Car: Električna prevodnost medu

POTOPISI

Marjan Papež: Kjer cvetita akacija in čebelarška literatura

Alojz Kavčič: Obisk pri čebelarjih v Andaluziji

KRATKE NOVICE

Janez Mihelič: Kratke novice

MLADI ČEBELARJI

Tomaž Šaupperl: Uresničila se je velika želja mladega čebelarja

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Janez Mihelič: Člani čebelarskega kroška na OŠ Mengeš in čebelarji ČD Mengeš so ob zaključku šole pripravili slovesnost

MEDOVITE RASTLINE

Trajče Nikoloski in Peter Ribič: BOREČ in SVILNICA

S KNJIŽNE POLICE

Janez Gregori: S knjižne police

JEZIKOVNI KOTIČEK

Viktor Majdič: Zatirati varozo ali varoo, uničevati varoje ali varoe?

OBVESTILA

Razpis za tekmovanje medu

V SPOMIN

MALI OGLASI

193 *Lidija Matavž:* Gornja Radgona – the Beekeeping Metropolis
The Fourth Slovene Beekeeping Festival

BEEKEEPER'S MONTHLY WORK

194 *Boris Seražin:* Beekeeper's Work in AŽ-Beehives in July and August
Milan Starovasnik: Beekeeper's Work in Barred-up Beehives in July and August

195 *Andreja Rusjan:* Veterinary's Advice for July and August
197 *Aleš Gregorc:* Activities of the Slovene Agricultural Institute in the Year 2005

BEE PRODUCTS

Romana Rutar, Marinka Kregar: Honey Pollen Analysis in Slovenia – Forest Honey

201 *Franc Oder:* Results of the Mead Contest

OUR BEEKEEPER'S EXPERIENCES

204 *Alojz Bukovšek:* Bee Stings

205 *Stane Car:* Electrical Conductance of Honey

TRAVELLER'S JOURNALS

206 *Marjan Papež:* Where Do Acacia and Beekeeping Literature Bloom

209 *Alojz Kavčič:* A Visit to the Beekeepers in Andalusia

BRIEF NEWS

210 *Janez Mihelič:* Brief News

YOUNG BEEKEEPERS

210 *Tomaž Šaupperl:* The Great Wish of a Young Beekeeper Came True

FROM ASSOCIATION LIFE

Janez Mihelič: Members of the Beekeeping Circle at the Elementary School Mengeš and Beekeepers of the BA Mengeš Prepared a Festive Event for the School End

HONEY PLANTS

212 *Trajče Nikoloski and Peter Ribič:* BORAGE and MILKWEED

FROM OUR BOOKSHELF

214 *Janez Gregori:* From Our Bookshelf

LANGUAGE SMALL NOOK

215 *Viktor Majdič:* To Extripate Varroa, to Destroy Varroa?

NEWS

217 Call for Applications for the Honey contest

IN MEMORY OF

218 SMALL ADS

Gornja Radgona – čebelarška metropola

Četrti slovenski čebelarški praznik

Lidija Matavž

Gostje in udeleženci praznika.

Dr. Stanko Kapun je pozdravil udeležence praznika.

Predsednik ČZS Franc Čebulj je tudi spregovoril čebelarjem. (Foto: J. M.)

V Gornji Radgoni se je 21. maja 2006 na četrtem slovenskem čebelarškem prazniku zbralo približno tisoč čebelarjev iz vse Slovenije, pa tudi iz Hrvaške, Avstrije in Madžarske. Ob tej priložnosti so čebelarji počastili obletnico rojstva Antona Janše in tudi 55-letnico ČD Peter Dajnko ter spomin na Petra Dajnka, ki je leta 1831 napisal knjigo Čelarstvo.

Slovesno razpoloženje je s svojim prihodom v dvorano ob zvokih koračnice ustvarilo več kot 40 praporščakov v prazničnih nošah, ki so na ta način naznanili začetek kulturnega programa.

Slovenski čebelarški praznik je za čebelarje še posebej slovesen dan, saj naj bi se na takšnem srečanju vsako leto spominjali dogodkov iz preteklosti, ki so zaznamovali slovensko čebelarstvo ter bili pomembni za prihodnost in razvoj te dejavnosti, hkrati pa so združevali slovensko čebelarstvo. To je bilo pomembno tako za blagor čebelarjev kot tudi njihovih čebeljih družin.

Prireditve so se udeležili vsi vodilni moške Čebelarške zveze Slovenije z novim in nekdanjim predsednikom zveze, g. Janezom Čebuljem in g. Lojzeto Peterletom na čelu, pa tudi predstavniki Medexa, Kmetijsko-gozdarske zbornice ter Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

V imenu Čebelarške zveze društev Pomurja, ki je pripravila prireditev, je njen predsednik dr. Stanko Kapun dvajsetim čebelarjem podelil odličja Antona Janše II. stopnje, najzaslužnejšim čebelarjem v Pomurju pa priznanja Petra Dajnka.

Peter Dajnko je bil tudi sam čebelar in se je s knjigo Čelarstvo izkazal kot samosvoj in nadvse ustvarjalni avtor. V začetku 19. stoletja z izjemo Goličnikovega prevoda Janševega dela "Popolni nauk o čebelarstvu" ni bilo pisnega gradiva o čebelarstvu v slovenskem jeziku. Takrat čebelarjenje s premičnimi sati še ni bilo znano, niso še bile določene vse rase evropskih medonosnih čebel, znanje o

čebeljih boleznih je bilo še zelo pomanjkljivo. S svojimi nasveti je za čebelarjenje navdušil marsikaterega kmečkega človeka, čebelarjem pa je pomagal z uporabnimi nasveti.

Domači čebelarji in krožkarji so ob tej priložnosti pripravili tudi manjšo čebelarško razstavo. Udeleženci so si na razstavnem prostoru lahko ogledali delo čebelarškega krožka iz Gornje Radgone. Učenci so predstavili izdelke iz lecta, njihovo okraševanje, pripravo izdelkov z medom in vlivanje sveč iz voska. V čebelarških organizacijah vse bolj poudarjamo pomen mladih, ki naj bi se že v zgodnji mladosti seznanili s čebelarjenjem, zato je osnovna šola v Gornji Radgoni pravo mesto, na katerem se lahko učenci na primeren način seznanijo s čebelami, delajo z njimi in pridobijo ustrezno znanje za prve samostojne korake v čebelarstvu.

Ob koncu kulturnega programa, v katerem so nastopili tudi tamburški orkester iz Črešnjevcev in pevski zbor, so si obiskovalci lahko bodisi sami bodisi z vodstvom ogledali okolico Gornje Radgone, Radgonske in Kapelske gorice ter poskušali različne vinske sorte, značilne za to območje.

V Črešnjevcih so si čebelarji lahko ogledali tudi Dajnkovo rojstno hišo, na kateri je od leta 1973 tudi spominska plošča.

Organizatorji prireditve smo si prizadevali, da bi se obiskovalci v našem kraju dobro počutili, da bi pozabili na vsakdanje skrbi ob prijetnem druženju z drugimi čebelarji in da bi s seboj odnesli prijetne spomine na letošnji praznik slovenskih čebelarjev.

Podelitev priznanj in odličij najzaslužnejšim čebelarjem. (Foto: L. K.)

Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v juliju in avgustu

Boris Seražin – Rakek

Julija se končuje čebelarja sezona. Z medenjem lipe in kostanja paša v večjem delu Slovenije poneha, s tem pa se konča tudi sezona. Na območjih, na katerih med hoja, pa lahko paša traja do jeseni. Zato ni mogoče napisati navodil, ki bi veljala za celotno

Slovenijo. Po eni strani se približuje izjemno pomembno obdobje leta, ko se je treba odločiti, ali in kako bomo prezimili čebele, po drugi strani pa lahko ukrepi, ki jih moramo opraviti za uspešno prezimitev, poslabšajo kakovost pridelka. V tem sestavku se bom omejil na ravnanje s čebelami, ki nam omogoča dokaj zanesljivo prezimitev močnih družin.

Pri točenju kostanja in lipe pazimo, da gnezdo uredimo za zimo. Pri tem opravilu iz gnezda odstranimo satnice, ki niso bile še nikoli zaležene. V gnezdu združimo sate z zalego. Pri tem upoštevamo, kot da so sati, ki so sicer v plodišču polni cvetnega prahu in brez zalege, zaleženi. Te sate matica v nekaj tednih po končani paši znova zaleže. Če pa jih odstranimo iz gnezda, jih družina ne more uporabiti za zalego, zato je ima ustrezno manj.

Če se medenje pojavi poleti, lahko med odstranjujemo iz gnezda. Pri tem pa moramo paziti, da čim manj posegamo v gnezdo. Vsako premeščanje zalege v medišču namreč zmanjšuje obseg zalege v panju.

Ob brezpašju moramo čebele takoj po točenju nakr-

miti z vsaj 10 l sladkorne raztopine. Vsak dan zamude lahko povzroči pojav poapnele zalege. Lačne čebele namreč hranijo svojo zalego veliko slabše kot dobro nahranjene. Pri tem ni odločilen dotok hrane, temveč količina hrane v panju. Zaradi tega to količino vedno dodam hitro. Če medenja ni, potem lahko dodatno avgusta spodbujamo zaleganje z majhnim dotokom hrane, saj to v družini deluje spodbujevalno.

Če v vaši okolici poleti ne med, lahko večino zimske zaloge hrane dodate že avgusta.

Po navadi je tedaj tudi obdobje suše, zato moramo poskrbeti, da bo v bližini čebelnjaka dovolj čiste vode. Čebelnjak na tovornjaku lahko za hlajenje panjev na dan porabi do 60 l vode. Če družini primanjkuje vode, ta ne more oskrbovati zalege, ki je ob začetku nove čebelarje sezona poglavitna za prezimovanje.

Zimske čebele se začnejo izlegati po 15. avgustu. Ta podatek je zelo zanimiv, ker nam pove, do kdaj moramo v panju zatreti varozo. Ker so čebele 12 dni pred poleganjem pokrite v celicah, moramo varoe zatirati še pred tem datumom. Zatiranje varoj moramo torej izvesti pred 3. avgustom. Torej je čas od točenja medu do 3. avgusta idealen za zatiranje varoj. Poznejše zatiranje je samo še gašenje požara, pri tem pa smo uspešni samo, če imamo veliko srečo in dobro jesensko razvojno pašo.

Kako uspešno smo zatirali varozo, nam čebele pokažejo zadnji teden avgusta. V tem tednu namreč lahko preverimo stanje zalege. Če pri zatiranju nismo bili

LUGO

Proizvodnja elektromotornih gonil za pogon točil

Olajšajte si delo pri točenju medu in izberite ustrezno gonilo za pogon vašega točila.

Ponujamo Vam:

- **repulzijska gonila** tip R2/2, 80 W, 230 V, za pogon klasičnih ali samoobračalnih točil (3 do 6 satov) – napajanje iz omrežja ali generatorja, regulacija obratov v levo in desno smer;
- **repulzijska gonila** R2/2, 150 W, 230 V, za pogon klasičnih ali samoobračalnih točil (do 10 satov) – napajanje iz omrežja ali generatorja, regulacija obratov v levo in desno smer;
- **enosmerna gonila** E1/4, 120 W, 12 V, za pogon klasičnih točil (do 6 satov) – napajanje prek akumulatorja ali adapterja, elektronska regulacija obratov v eno smer;
- **enosmerna gonila** E1/4, 120 W, 12 V, z avtomatiko za pogon klasičnih ali samoobračalnih točil (do 6 satov) – napajanje prek akumulatorja ali adapterja, avtomatska regulacija;
- **izmenična gonila VF** do 1,5 kW s frekvenčnim pretvornikom in avtomatiko za vse vrste točil – napajanje iz omrežja ali generatorja, avtomatsko delovanje celotnega programa.

Gabrje 10
1356 Dobrova

Tel.: 01 364 23 50
Faks: 01 364 23 51
Gsm: 041/781-471

e-pošta:
lugodoo@volja.net

Naročena gonila
pošljemo tudi po
pošti.

uspešni, je po navadi v panju en, morda tudi dva sata bolj ali manj pokrite zalege, pri kateri je opaziti, da so varoje uničile čebele. Če opazimo tako stanje, smo lahko prepričani, da čebele ne bodo prezimile. Pri tem sploh ni pomembno, koliko čebel je v panju, saj so to po navadi kratkožive poletne čebele, ki bodo do zime, največkrat že oktobra, odmrle.

Po končani paši začnejo čebele enkrat julija stikati okoli panjev. V tem obdobju je nujno preprečevanje ropanja. Za ta namen moramo vsako satje, ki bi lahko izzvalo rop, pospraviti v dobro zaprte prostore. Vsekakor satja ni primerno puščati okoli čebelnjaka, da

bi ga čebele očistile. Prav tako okoli čebelnjaka ne puščamo medenih pokrovcev. Krmimo samo zvečer, ko se čebele že vrnejo v panj, najbolje pa je, če jih krmimo ponoči. Morebitnim brezmatičnim družinam lahko zdaj še dodamo matice ali jih združimo z dobrimi družinami. Pri tem je treba zelo paziti, da se družini, ki jih združujemo, ne pokoljeta. V tem času je to težavno opravilo. Sam zato brezmatični panj najraje izpraznim in ga šele spomladi naselim z mladim narejencem. Previdni moramo biti tudi pri pregledovanju čebel, saj z vsakim odpiranjem panja lahko povzročimo rop, tega pa je zelo težko ustaviti.

Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v juliju in avgustu

Milan Starovasnik – Komenda, e-pošta: milan.starovasnik@volja.net

Čebelarja sezona se je prevesila v drugo polovico. Od zdaj naprej vsaka naša napaka lahko usodno vpliva na razvoj čebelje družine. Julija poskrbimo za čim boljše izrabo paš na kostanju in lipi ali na višinski smreki. Takoj, ko iztočimo ta med, pa se moramo kar najbolj resno lotiti zatiranja varoze. Delo moramo opraviti strokovno in učinkovito, saj začnajo matice v tem obdobju zalegati jajčeca, iz katerih se razvijejo zimske čebele, te pa morajo biti zdrave in vitalne, da bodo uspešno prezimile in spomladi spodbudile bliskovit razvoj družine. O tem, kako učinkovito zatiramo varozo, naj si vsak pozorno prebere veterinarska navodila, da se pozneje ne bodo pojavljale nepotrebne težave in velike zimske izgube. Nikakor pa ne smemo pozabiti na oskrbo družin med poznoletno brezpašno dobo niti na pravočasno zimsko krmiljenje, saj mora biti to, če želimo delo opraviti dobro, v celinski Sloveniji končano vsaj do konca avgusta, na Primorskem pa do sredine septembra.

Vmimo se na opravila za mesec julij.

Če smo proti koncu maja vzredili kakovostne matice in so se te junija uspešno oprasile, nam po uspešni zamenjavi matic v čebeljih družinah zdaj ni treba skrbeti, da bi nam družine rojile. Zato v tem obdobju v čebeljem gnezdu nimamo veliko dela. Občasno samo preverimo, ali je v njem zalega. Treba pa je pregledati tudi zalego mlade matice, in če ta po določenem času ni strnjena, temveč presledkasta, torej če je med zalego preveč praznih celic, jo nemudoma zamenjamo.

V prvih dneh julija znova cepim ličinke v matičnike za vzrejo matic. Te bom potreboval, ko bom po koncu lipove ali kostanjeve paše z odvečnimi čebelami iz družin, ki jih ne bom prepeljal na hojo, delal narejence. Za izboljšanje kakovosti matic, vzrejenih v starterju, uporabim za krmilje-

nje kristaliziran regratov ali repičin med. Oba vsebujeta obilo kakovostnega cvetnega prahu, zato mlade čebele izločajo obilico matičnega mlečka, s katerim krmijo bodoče matice. Poleg optimalne vlage in temperature sta namreč za kakovost vzrejenih matic ključnega pomena prav kakovostna prehrana in ustrezna nega žerk.

Ker je na kostanjevi paši izobilje cvetnega prahu, ga čebele veliko nanosijo v satje, s tem pa lahko preveč omeji oz. celo blokirajo matico pri zaleganju. Da to preprečimo, moramo sate s cvetnim prahom odstraniti iz gnezda.

Sam to težavo odpravim tako, da pod gnezdo vstavim naklado z mladim, lepo izdelanim praznim satjem. Ob dobri paši jo čebele povsem napolnijo s cvetnim prahom.

Takoj po končani paši to naklado odvezem in jo shranim za čas, ko bom začel družine krmiti in pripravljati za zimo. Sate s cvetnim prahom je najbolje postaviti v suh in hladen prostor, v katerem temperatura ne bo višja od +8 °C. S bomo poskrbeli, da teh satov ne bo napadla voščena večča. Če nimamo primerne prostora, lahko sate shranimo v rezervnih družinah nad matično rešetko ter jih začnemo krmiti. S tem bomo dosegli, da bodo čebele pokrile cvetni prah in ga na ta način tudi uskladile. Potem vso skrb namenim zagotavljanju praznega prostora za shranjevanje medicine. Čebele lahko na kostanju nabirajo bodisi medicino v cvetovih bodisi mano, ki jo izločajo uši ali kapar.

Takoj, ko se v medišču pojavi potreba po novih satih, družini dodam novo naklado.

Čebele še vedno lepo gradijo satje, zato v nove naklade vstavim dve ali tri satnice. Te naklade vedno vstavim nad matično rešetko, saj s tem posegom čebele še dodatno usmerim na pašo. Ker gnezdo z dodano naklado (medklado) ločim od medenih zalog, s tem v naklado više premeštim tudi medene zaloge, to pa vpliva na povečanje nabiralnega nagona in s tem tudi na večji donos medu v panju.

Ob tem posegu panj zapustijo še nekatere panjske čebele, mlajše od 18 dni. Ker so v panjih same mlade matice, posegi s preveščanjem zalege ali premeščanjem naklad v plodišču niso potrebni, saj si mlada matica sama izbojuje dovolj prostora za nemoteno zaleganje. To pa je za čebelarja samo pozitivno, ker v spodnjih nakladah, to je v gnezdu, skoraj ni medenih zalog.

Nekaj dni po končani paši iztočim med, hkrati pa iz medišč odvezam čebele.

Te čebele ometem v zaboјčke za ometence in jim dodam mlade matice (nekaj matic je letošnjih iz osnovnih družin – glej pripravo na hojevo pašo). Nato zaboјčke za 24 ur postavim v hladno klet in jih pokapam z oksalno kislino, da uničim varoe.

Pod mrežo na zaboјčko položim bel papir, potem pa po 24 urah pregledam, koliko varoj je odpadlo. Na podlagi tega približno ugotovim, kolikšna je stopnja napadenosti v posameznem panju. Ker čebele v ometencih nimajo zalog hrane v mednih želodčkih kot čebele v roju, jim na vrhu čez mrežo postavim pogačo, da med bivanjem v kleti niso lačne. Medtem je mlada matica zaprta med čebelami v dodajalni maticnici. Potem pripravim potrebno število podnic, pokrovov in naklad s satnicami. Vsak panj zdaj potrebuje dve dvetretjinski nakladi. V ometencih je nekaj več kot 2 kg čebel. Potem panje in zaboјčke s čebelami prepeljem na stojišče z dobro pelodno pašo, tam pa bodo ostale tudi čez zimo.

Ker v teh mesecih v naravi že primanjkuje kakovostnega cvetnega prahu, v vsak panj dodam pitalnik s 3 kg pogače, v katero dodam 10 % cvetnega prahu. Nato na panj navezmem 6-litrsko PVC-pitalnico s kapilarami odvzemom. Čebele v nekaj dneh spraznijo pitalnico s sladkorno tekočino ali sirupom za krmiljenje in zgradijo naklado satja.

Ko pripeljem novo sladkorno raztopino, preverim sprejem matice in njeno zalego, zamenjam nakladi, tako da spodnjo postavim nad zgornjo, ker čebele zgoraj lepše in prej zgradijo satje. Ko tretjič pripeljem sladkorno raztopino, za vsak panj pripeljem tudi po eno naklado s satnicami in nekaj polnih satnih pitalnikov s pogačo. Zdaj mi za nobenega od teh panjev z mladimi maticami nikoli ne sme manjkati hrane. Tako ometenci do sredine avgusta zgradijo po

tri naklade satja in si ustvarijo kakovostno predelano in uskladiščeno zimsko zalogo hrane.

Potem moram večjo pozornost nameniti preostanku družin, ki so z zalego (plodišči) ostale na paši. Takoj po odvzemu medišč začnem v njih zatirati varoe.

Potem se moram odločiti, ali bom čebele preselil bodisi na hojevo pašo bodisi na stalno stojišče, kjer jih bom pripravil za zimo.

Ureditev družin za prevoz na hojo

Dve sosednji družini združim, tako da eni odvezam matico ter jo uporabim za narejanje ometencev, vse njene naklade z zalego in čebelami iz plodišča pa navezmem na sosednji panj (v panjih ni več mediščnih satov in čebel iz medišča). Tako sicer za polovico zmanjšam število panjev, vendar je v njih obilo zalege (od dveh družin) in pašnih čebel. Do večera se vse čebele uletijo in izprosijo v te na novo oblikovane družine, potem pa jih čez dva dni odpeljem na hojevo pašo. Dva dneva počakam zato, da se čebelja družina dokončno združi oz. stabilizira in harmonizira v eno. Ker je v panjih veliko pašnih čebel, te dobro izrabijo hojevo pašo.

Ureditev družin za prevoz na stalno stojišče in priprava na zimo

Vse preostale družine prepeljem na eno od zimskih stojišč, ki so ločena od stojišča z ometenci (predvsem zato, da ni možnosti reinvazije varoe), ter jih začnem krmiti s sladkorno raztopino za zimsko zalogo.

Za krmiljenje znova uporabim 6-litrsko PVC-vedra, ki imajo na pokrovu 20 do 30 luknjic s premerom 1,5 mm za kapilarni odvzem raztopine.

To je še zadnje julijsko opravilo in pred nami je avgust ter začetek novega čebelarškega leta.

Avgusta moramo čebelarji največ pozornosti in skrbi nameniti neoviranemu zaleganju matic. To dosežemo s stalnim dotokom hrane v panj ali s krmiljenjem. Ker pa vemo, da avgusta ni intenzivnih nektarnih paš, moramo stalen dotok hrane vzdrževati s sladkorno raztopino. Če bi bil dotok hrane prekinjen, bi namreč matica prenehala ali omejila obseg zaleganja, posledici tega pa bila manjše število zimskih čebel in poznejši spomladanski razvoj družine. Čeprav so čebele na kosanju nabrale obilo cvet-

Vzrejna letvica z desetimi pokritimi maticniki

Maticniki tik pred izleganjem v zaščitnih maticnicah

Mravlje varujejo kolonijo uši na kosanju. (Foto: M. Starovasniki)

Vedro med krmljenjem v panju

Kakovostna strnjena zalega je pogoj za uspešno čebelarjenje.

nega prahu, jim zaloga vendarle počasi kopni, tega pa ne smemo dopustiti. Zato tudi v te družine vstavim satne pitalnike s pogačo in cvetnim prahom. Tako se obseg zaleganja le počasi zmanjšuje in do sredine septembra se izvali veliko mladih zimskih čebel.

Če želimo dobiti neizrabljene zimske čebele, moramo družino pravočasno dokrmiti z zimsko zalogo hrane, da jo predelajo in pokrijejo še stare pašne čebele. Mlade zimske čebele naj ne bi predelovale zimске hrane niti jeseni vzreje zalege. Ko je v družinah zadostna zaloga hrane, jim v panje vrnem po štiri sate cvetnega prahu.

V vsakem panju vstavim v zgornjo naklado dva sata, in to na 4. in 6. mesto, ter dva v drugo naklado bliže steni, in to na 2. in 8. mesto. Odzete sate s pokrito zimsko zalogo postavim na podnico, od tam pa jo čebele v nekaj dneh prenesejo nad gnezdo in obenj. S tem ustvarim prenos hrane v panju in dosežem, da imajo čebele občutek neprekinjenega dotoka hrane v panj. Sate s cvetnim pra-

hom dodam tudi ometencem ter jim s tem omogočim kakovostno zimsko hrano in razvoj. Vanje jih vstavim šele, ko so satnice zgrajene v vseh treh nakladah. Če bi sate z obnožino vstavil takoj, bi čebele zelo nerade gradile satje in se ne bi vedle kot roj.

Ker je nekaj čebel še vedno na hojevi paši, ki se lahko zavleče tudi v september, teh čebel pa ne bi bilo primerno obremenjevati še s predelavo sladkorne raztopine, nekaj panjev najprej intenzivno krmim, potem pa jim odvzamem že pokrite sate z zimsko zalogo.

Po 20. avgustu preverim količino zimске zaloge in jo po potrebi dokrmim. Krmljenje vsekakor končam do 25. avgusta, to pa je tudi pogoj za ustrezno in kakovostno predelano hrano in veliko mladih zimskih čebel, ki niso bile obremenjene s predelavo hrane.

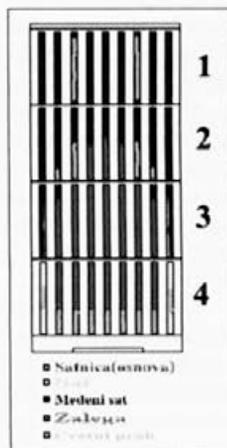
Konec avgusta mora biti v panju približno 24 do 28 kg zaloge hrane za zimo.

Povzetek:

- točenje,
- zatiranje varoj – takoj po točenju,
- bogata pelodna paša med pozno-poletno brezpašno dobo,
- stalen dotok hrane za zimsko krmljenje,
- pravočasno končanje krmljenja.

P.S: Če v naravi ni paše, jo moramo čebelarjem dati čebelarji, če je, nam čebele dano dvakratno povrnejo!

Naj med!

Pravilno nakrmljena družina na kostonju.

VETERINARSKI NASVET ZA JULIJ IN AVGUST

Andreja Rusjan, dr. vet. med. – strokovna delavka NVI, enota Nova Gorica-Sežana

Nastopila sta najtoplejša meseca v letu in z njima tudi sezona dopustov. Seveda za čebelarje, saj čebele nimajo časa za počitek in pridno nadaljujejo svoje delo.

Julij in avgust sta meseca, v katerih čebelar lahko analizira čebelarstvo sezono, ki se izteka, in poskrbi, da bo novo začel z močnimi in zdravimi čebeljimi družinami. Pravzaprav pa se nova čebelarstvo sezona začne že zdaj.

Takoj po točenju medu in v brezpašnem času je treba poskrbeti, da čebele ne ostanejo brez zaloga hrane, kajti samo ob rednem dotoku hrane matica zalega zimске čebele, tako da lahko čebelar zazimi močne in številčne čebelje družine. To se dogaja od sredine julija do sredine septembra. Če čebele nimajo drugega vira hrane, jih je treba dokrmiti.

Hrana je eden od prvih pogojev, da so čebele dobro pripravljene na prezimitev. Drugi, prav tako zelo pomemben pogoj pa je, da so čebelje družine zdrave.

Varoza

Varozo uspešno zatiramo, če ukrepamo pravočasno. Z apitehničnimi ukrepi, ki so bili opisani v prejšnjih številkah, ste doslej precej zmanjšali število teh zajedavcev. Če spremljate naravni odpad varoj, ste tudi najbolj seznanjeni z napadenostjo vaših čebeljih družin, zato se boste lahko odločili, kdaj je zatiranje potrebno. Za spremljanje naravnega odpada varoj v panj vstavite testne mreže, in sicer tako, da pokrivajo celotno podnico in s tem čebelarjem onemogočajo dostop do drobirja. Naravni odpad prever-

preverjamo na vsakih 10 do 15 dni. V tem času varoje steje-
mo trikrat. Če odpadejo štiri varoje ali več na dan, je potre-
bno takojšnje zatiranje, v vsakem primeru pa je poletno
zatiranje nujno.

Pravi čas za poletno zatiranje varoj je takoj po točenju
oziroma v brezpašnem obdobju, najpozneje pa konec juli-
ja in v začetku avgusta. Varoje ne čakajo, da v naravi še kaj
zamedijo, in se v čebelji družini nemoteno množijo, zato vam
priporočam, da s poletnim zatiranjem ne odlašate.

Tega zajedavca **učinkovito** zatiramo s sredstvi, ki so za
ta namen registrirana v Sloveniji, to pa so:

- bayvarol – plastični trakovi,
- apiguard – timol v gelu in
- mravljinčna kislina – s sokterapijo ali podaljšanim
hlajenjem iz hlapilnikov.

Bayvarol in apiguard lahko dobite pri veterinarjih Nacio-
nalnega veterinarskega inštituta, seveda po poprejšnjem
naročilu. Ob izdaji zdravila morate imeti s seboj dnevnik
zatiranja varoj v čebeljih družinah. Mravljinčno kislino pa
lahko v specializiranih trgovinah kupite sami.

Med zatiranjem spremljajte odpad varoj. Dva tedna po
končanem zdravljenju z enim od omenjenih sredstev je
treba znova spremljati naravni odpad varoj, saj na ta način
ugotovimo, ali je bilo zatiranje uspešno in koliko je bilo
uspešno, ter ali bo treba zatiranje jeseni ponoviti. Jesensko
zatiranje bo potrebno, če je naravni odpad več kot dve
pršici na dan.

Kot vidite, je na voljo več sredstev in načinov zatiranja.
Odločite se za tisto, ki vam najbolj ustreza. Posvetujte se z
veterinarjem Nacionalnega veterinarskega inštituta, ki je
pristojen za vaše območje, poglejte v zgibanko Zatiranje
varoj in se ravnajte po navodilih proizvajalca.

Huda gniloba čebelje zalege

Huda gniloba čebelje zalege je zelo trdovratna bakter-
ijska bolezen pokrite zalege, ki je v zadnjih letih dokaj
pogosta in je zaradi posledic v okuženem čebelnjaku in
okoljskih čebelarstvih vredna, da ji namenimo veliko
pozornost. Pri pregledu čebeljih družin bodite pozorni na
spremembe, na podlagi katerih lahko posumite, da so
čebele okužene s hudo gnilobo. To so:

- čebelja družina številčno slabi,
- čebelja zalega ni strnjena, temveč presledkasta,
- celični pokrovčki so vdrti, vlažnega videza in
nagrizeni,
- vsebina celice je pri poskusu z zobotrebcom vlečljiva,
svetlo do temno rjava.

Ob sumu hude gnilobe čebelje zalege je vsak čebelar
po zakonu dolžan o tem obvestiti veterinarja Nacionalnega
veterinarskega inštituta. Ta opravi klinični pregled čebeljih
družin in potrdi ali ovrže sum okužbe s hudo gnilobo. Po
potrebi satje s sumljivimi spremembami pošlje tudi v labo-
ratorijsko preiskavo. Če je bolezen potrjena, je treba
okuženo čebelarstvo sanirati ter pregledati vse čebeljnake v
polmeru tri kilometre od žarišča okužbe. Naj vas ne bo
strah ali sram prijaviti bolezen, saj bo le na ta način
omogočen širši pogled na zdravstveno stanje čebeljih
družin v okolici okuženega čebelnjaka, bolezen pa bo
omejena oziroma zatrta.

Huda gniloba čebelje zalege je zelo trdovratna in nale-
zljiva bolezen, ki jo je mogoče odpraviti le ob doslednem
upoštevanju navodil veterinarske službe, s trdno voljo in
delom čebelarja samega ter s preprečevanjem vnovičnega
pojavnosti bolezni v čebelarstvu.

Ropanje

Avgusta se velikokrat pojavi ropanje, bodisi kot tihi rop
ali kot zelo napadalen rop, ki je včasih videti prav tragično.

Ropanje je naravna lastnost čebel, nagon po nabiranju
zaloga hrane. Po navadi ropajo močnejše družine, njihove
žrtve pa so družine s slabim obrambnim nagonom, še
pogosteje pa oslabele in številčno majhne čebelje družine,
ki se ne morejo več braniti. Take družine so sumljive in jih
moramo temeljito pregledati (lahko so brez matice, lahko je
matica slaba ali pa so celo bolne). Ropanje je nevarno pred-
vsem zaradi prenašanja različnih bolezni, zlasti hude
gnilobe čebelje zalege.

Čebelar mora ropanje preprečevati, zlasti pa mora
onemogočiti, da bi se pojavil nagon ropanja. Čebelje
družine morajo biti zdrave in močne, zato vse družine kmi-
mo in zdravimo sočasno.

Čebele lahko ropajo družine v istem čebelnjaku ali

ANA KUNSTELJ, s. p.

ŠIVILJSTVO KUNSTELJ

ZAVRTI 41 – 1234 MENGEŠ

Telefon: 01 723 80 27, GSM: 031 352 797

e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna
na vročino), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE
IN DRUGO ČEBELARSKO OPREMO.

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p.

ZAVRTI 41 – 1234 MENGEŠ

Telefon: 01 723 70 27,

GSM: 031 893 276,

e-pošta: jmkunstelj@volja.net

Izdelujemo 3-, 4- in 5-satna točila za med.
Ponujamo plastične ventile in posode za med:
50, 70 in 100 litrov.

UGODNO!

družine v sosednjih čebelnjakih. Če opazimo ropanje, moramo ukrepati čim prej, da se pojav ne razširi na več panjev. Žrela izropanih oz. roparskih panjev, najbolje pa vseh panjev v čebelarstvu, zožimo tako, da lahko skozi prehaja samo po ena čebela. Če je mogoče, vse oropane in oslabele družine prepeljemo na drugo, oddaljeno stojišče. Po tihem ropu moramo oropani družini dopolniti zaloge,

da ne bi pozimi ostala brez hrane.

Vaše čebele pridno delajo, da lahko zanjete sadove njihovega truda in da jih lahko uživata. V zahvalo za to poskrbite, da bo ves njihov trud poplačan ter da bodo zdrave in močne začele novo čebelarstvo sezono.

Želim vam lep dopust in obilo veselja pri čebelah!

Dejavnost Kmetijskega inštituta Slovenije v letu 2005

Dr. Aleš Gregorc, Kmetijski inštitut Slovenije (Nadaljevanje)

Rejski ukrepi v odobrenih vzrejališčih matic

Delovna skupina za priznavanje plemenšč čebeljih matic je v spomladanskem obdobju 2005 pregledala vsa čebelarstva, prijavljena za vzrejo matic.

Delovna skupina je predlagala eno vzrejališče za vzrejo rodovniških matic, preostala vzrejališča pa za vzrejo gospodarskih matic. Pomembni merili sta tehnična usposobljenost in možnost vzreje matic zahtevane kakovosti. Pri tem je upoštevala določila pravilnika, ki opredeljujejo pogoje za vzrejo. Odobritve za delovanje ni uspelo pridobiti vsem vzrejališčem.

Nagrade in priznanja

V okviru programa strokovnih nalog na področju čebelarstva v letu 2005 je bila predvidena podelitev nagrad in priznanj vzrejalcem matic.

Nagrade in priznanja so namenja vzrejališčem oz. odgovornim vzrejalcem za dosežene uspehe pri vzreji plemenskega materiala in za vzorno sodelovanje s strokovnimi službami, ki delujejo na področju selekcije in vzreje.

Ker so v letu 2005 dosegla najboljšo vzrejno rezultate, so bila za nagrado in priznanje predlagana naslednja vzrejališča čebeljih matic:

1. Janko Pislak, Apače 303, 2325 Kidričevo – za dolgoletno vzorno sodelovanje s svojim plemenskim materialom pri ocenjevanju vzrejenih matic.
2. Ladislav Vozelj, Dragovšek 18, 1275 Šmartno pri Litiji – za visoke ocene pri vseh maticah za vse tri lastnosti; matica linije 86 je bila med najboljšimi po rojivosti in medonosnosti.
3. Stanislav Čiček, Ivanci 39, 9222 Bogojina – matica linije 16 je bila med najboljšimi po rojivosti in mimosti.
4. Franc Šolar, Podnart 12, 4244 Podnart – matica linije 80 je bila med najboljšimi po rojivosti in medonosnosti.
5. Viktor Gaber, Novačanova 3, 3202 Ljubecna – matica linije 33 je bila med najboljšimi po rojivosti in medonosnosti.
6. Ciril Jalen, Rodine 18, Žirovnica, vodja vzreje v Izbobraževalno-vzrejnem centru Zelenica – za najmirnejšo linijo (St. 1) vseh vzrejenih matic v letu 2004.

V letu 2005 niso bili znani pogoji in način izplačila denarnih nagrad za najboljše vzrejvalce, predvidevamo pa, da bodo najboljši vzrejvalci v prihodnje upravičeni da prejmejo nagrade oz. priznanja.

Vzdrževanje informacijskega sistema vzrejališč

Za potrebe selekcije v čebelarstvu in vzreje matic so vzrejene matice dobile rodovniške številke. V testiranju je zato mogoče vključiti tudi vplive sorodstva oz. natančneje določiti genetsko vrednost vzrejenih matic. Za vodenje evidence oddanih matic so vsi vzrejvalci dobili evidenčne bloke ali pa so evidence vodili v osebem računalniku po programu, ki so ga razvili prav za ta namen. Spomladi je vsak vzrejvalec napovedal število vzrejenih matic in zanje dobil nabor rodovniških števil. Ob prodaji je vsaki matici določil rodovniško številko ter jo hkrati z imenom kupca tudi zapisal. Dokumentacijo o vzrejenih maticah oz. o maticah v prometu so vzrejvalci jeseni 2005 na obrazcih ali v elektronski obliki posredovali DPO, potem pa smo jih vnesli v Rodovnik kranjske čebele. Vsi podatki so bili vneseni v podatkovno zbirko in so obdelani.

Sodelovanje z izvajalci selekcijskih programov kranjske čebele v tujini

Februarja 2005 smo v okviru organizacije EurBee organizirali mednarodno posvetovanje z naslovom "Vzreja in selekcijski programi kranjske čebele". Udeležili so se ga vodje vzreje kranjske čebele v Nemčiji, Avstriji, na Češkem, Madžarskem, Hrvaškem, Slovaškem in v Sloveniji. Povabljeni so bili tudi predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS. V okviru posveta smo obravnavali izhodišča rejskih programov za medonosno čebelo, merila za odbiro ter razširjenost čebeljih ras v evropskem prostoru in poskuse selekcije družin na odpornost proti varo. Sprejeta sta bila sklepa o ustanovitvi skupine za oblikovanje oz. spremljanje vzrejenih meril in skupine za ohranjanje ogroženih podvrst čebel, poleg tega pa je bil sprejet tudi načrt sodelovanja pri pripravi raziskovalnih projektov.

Sodelujemo tudi s strokovnimi organizacijami, ki se ukvarjajo z vzrejo matic in interesnih združenj v Franciji, na

Českem, v Nemčiji, Hrvaškem in drugod. V okviru izmenjave razvojnih in strokovnih informacij in izkušenj pri vzrejnem delu je sodila tudi udeležba na čebelarstem kongresu Apimondia v Dublinu na Irskem.

Izvajanje rejskega programa in delo na področju selekcije je primerljivo tudi z izvajanjem programov v drugih državah. Seleksijski cilji in metode dela, predvsem testiranje plemenskih družin, so na ustreznih ravni in omogočajo objektivno ocenjevanje plemenske vrednosti. S postopnim uvajanjem neposrednega testiranja v vzrejališčih bo mogoče še dodatno preverjanje pri odbiri matičarjev. V seleksijskih programih vzrejevalcev v tujini ima osrednje mesto selekcija na gospodarske lastnosti, to je na donosnost.

Razvojno delo na področju vsebin rejskega programa in izvajanje drugih nalog za potrebe rejskega programa

Vsebine rejskega programa preverjamo v okviru razvojnega dela.

1. Na petih geografskih območjih v Sloveniji smo vzeli vzorce čebel delavk v čebelarstvih, ki ne vzreajo matic in ne dajejo čebel v promet. Območja so: Bela krajina, dinarsko-kraško območje, Gorenjska, panonsko in savinjsko območje. Vzorci čebel so bili vzeti v 91 čebelarstvih. V laboratoriju so bile čebele, krila in rilčki ustrezno obdelani in pripravljani za morfološke meritve. Ob pomoči računalniškega programa smo izvedli meritve 18 krilnih parametrov in meritve fiksnih rilčkov. Pripravljani so bili tudi vzorci čebel za genetske analize. Delo še ni končano. Izdelali bomo primerjavo med lastnostmi čebel na območjih, na katerih ni vzreje ali prometa, in lastnostmi čebel v vzrejališčih matic, v selekcioniranih okoljih. Te vzorce smo analizirali za potrebe selekcije in vzreje.

2. Leta 2005 smo začeli uvajati tudi osemenjevanje matic. Poleg linijske vzreje v odobrenih vzrejališčih matic, ki poteka redno, daje osemenjevanje matic možnost za linijsko vzrejo na naši poskusni postaji. Za ta namen smo leta 2005 izvedli vse potrebno za izvedbo osemenjevanja. Tako smo tehnično posodobili potrebne pripomočke, vzrejali trote in se izurili v metodah odvzema semena. Poskusno je bilo osemenjenih 20 čebeljih matic. Zdjaj načrtujemo nadaljevanje razvoja osemenjevanja in oblikovanje trotovske linije v poskusnem čebelarstvu.

3. Za potrebe rejskega programa v okviru te naloge sodelujemo tudi s ČZS pri izvajanju osnovne odbire v čebelarstvu, ki bo izboljšala možnosti za vzrejo matic v odobrenih vzrejališčih.

4. S ČZS sodelujemo tudi pri izvajanju rejskega programa. Med te naloge sodijo priprava posvetovanj za vzrejevalce, posodabljanje in priprava gradiva zanje ter informiranje čebelarjev, ki izvajajo testiranje matic.

Selekcija družin na KIS

V okviru poskusne postaje Senično gojimo čebelje družine tudi na Brdu. Tam izvajamo testiranja za potrebe vzreje in tehnoloških rešitev v čebelarstvu.

Izvedli smo tudi več razvojnih in raziskovalnih nalog. Tako smo ugotavljali, ali je mogoče z uporabo organskih kislin in eteričnih olj zmanjšati napadenost čebeljih družin z varo. V 48 čebeljih družinah smo stalno spremljali razvoj varoj in zapisovali vse posege v zvezi s tem zajedavcem. V poskusnih družinah smo uporabili akaricid flumetrin in oksalno kislino. Rezultati poskusov še niso dokončno obdelani, vsekakor pa jih bomo predstavili tudi širši čebelarji javnosti. Cilj spremljanja varoj in uporabe sredstev ni samo zmanjševanje števila tega zajedavca, ampak tudi ugotavljanje tolerančne meje čebeljih družin. Na podlagi teh testov bomo družine v nadaljevanju raziskav uporabili za oblikovanje vzrejne linije. Preostale družine na stojišču bomo uporabili za vzrejno delo, pripravo materiala za vzrejo in nadomeščanje čebel v poskusni skupini.

Čebelarji pregledniki

Na področju organiziranja delovanja čebelarstev preglednikov je bil vzpostavljen sistem preglednikov, ki so delovali na vseh območjih v Sloveniji.

Čebelarji pregledniki so delovali v okviru Druge priznane organizacije v čebelarstvu (KIS). Naloge čebelarstev preglednika so bile opredeljene v letnem programu strokovnih nalog na področju čebelarstva in v okviru Uredbe. Dejavnosti preglednikov smo opisali v 1. številki letošnjega Slovenskega čebelarja.

O delu opazovalno-napovedovalne službe medenja čebelarstvo javnost redno obvešča g. Pavle Zdešar, ki to delo opravlja v okviru ČZS.

Strokovno delo na področju selekcije kranjske čebele in napovedovanja gozdnega medenja so leta 2005 opravljali:

BANFI

Mizarstvo d.o.o.

Enostavna rešitve za kompleksna izziva!

ŠOLSKA UL. 14, KAPCA

9220 LENDAVA

Tel.: 025789876

Fax.: 025789877

Gsm.: 041/631-552, 041/212-166

e-mail: mizarstvo.banfi@siol.net

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

PROIZVODNI PROGRAM:

- AŽ – panji (9s, 10s, 11s, 12s)
- AŽ – panji (10s, trietažni)
- LR – panji 1/1, 2/3
- DADANT BLATT – panji
- DADANT BLATT + LR – prilagojen za AŽ satnike
- PRAŠILCKI (5s, 7s)
- OKVIRJI za vse vrste panjev

Panji so iz maslnega smrekovega in topolovega lesa, spoji so rogljiceni oz. cinkani.

vodja strokovne naloge: dr. Aleš Gregorc, sodelavci: Marjan Kokalj, Peter Podgoršek, univ. dipl. inž. zoot., Vesna Lokar, univ. dipl. inž. kmet., Pavle Zdešar (ČZS),

Za izvedbo obsežne naloge se za podporo in sodelovanje zahvaljujem tudi Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in sekretarju gospodu Viktorju Kreku.

Čebelji pridelki

Pelodna analiza medu v Sloveniji – gozdni med

Romana Rutar, Marinka Kregar – Kmetijski inštitut Slovenije

UVOD

Za razliko od drugega prispevka, v katerem je bila opisana prva, najmanjša skupina vzorcev nektarnega izvora lipovega medu, v tokratnem zadnjem prispevku razčlenjujemo lastnosti največje skupine vzorcev gozdnega medu, v njem pa opisujemo gozdni, smrekov in hojev med. V tej skupini je bilo 88 vzorcev, ki so obsegali nekaj več kot tretjino vseh analiziranih vzorcev.

Vzorci so bili pred analizami označeni zelo različno: največ, 42, je bilo označenih kot gozdni med, 17 kot smrekov med, 16 kot mešani gozdni med, pet kot hojev med, trije kot gozdno-cvetlični med, dva kot gozdni-smrekov med, dva kot mešani med in eden kot cvetlično-smrekov med. Po opravljenih analizah je bilo 65 vzorcev določenih kot gozdni med, 20 vzorcev kot smrekov in trije vzorci kot hojev med.

lizirali, je bila velika navzočnost elementov mane (alge, spore in hife gliv), hkrati pa je bilo v večini vzorcev število pelodnih zrn manjše kot v različnih vrstah medu nektarnega izvora.

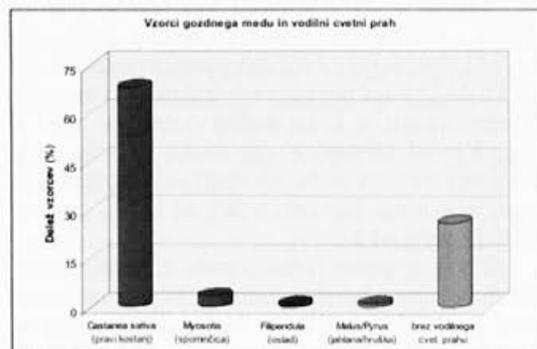
Po nekaterih podatkih in tuji literaturi je odločilni kazalec vsebnosti mane v medu razmerje med številom elementov mane (HDE = honeydew elements) in številom zrn cvetnega prahu (PE = pollen elements) nektarnih rastlin. Tako se kot manin med šteje tisti

REZULTATI ANALIZE

MANA IN CVETNI PRAH

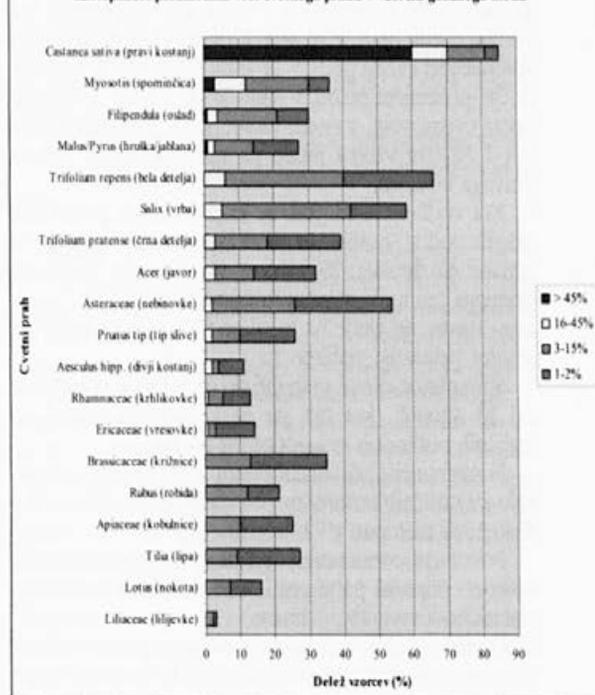
Mana

Poglavitna skupna značilnost vseh vzorcev gozdnega, smrekovega in hojevega medu, ki smo jih ana-

Grafikon 1

Zastopanost posameznih vrst cvetnega prahu v vzorcih gozdnega medu

Grafikon 2

med, katerega razmerje HDE/PE je večje od 3, v nekaterih primerih pa je to razmerje lahko tudi zgolj 1 : 1.

Po mnenju nekaterih drugih tujih strokovnjakov pa razmerje HDE/PE ni odločilno merilo za določitev medu maninega izvora. Eden od razlogov je, da so v tem medu včasih tudi elementi mane, ki nimajo nikakršne povezave z mano, ki jo nabirajo čebele. Drugi razlog pa je, da se spore ali hife lahko pojavljajo posamično ali v sestavljeni obliki, vendar pri mikroskopskem pregledu vsak element štejemo posebej. Če skupek razpade na posamezne enote, dobimo preveliko število, v nasprotnem primeru, torej, če skupek štejemo za en element, pa je število HDE premajhno. Mnenje te skupine strokovnjakov je, da je najboljšje merilo za razločevanje in določanje vrste medu dobro poznavanje različnih senzoričnih lastnosti, poznavanje specifičnosti različnih vrednosti elektrokonduktivnosti ter spektra sladkorjev.

Mikroskopski preparati vseh analiziranih vzorcev so vsebovali spore in hife gliv ter alge, ki jih je bilo treba šteti, zasledili pa smo tudi kristalno snov in saje. Pri 23 vzorcih je bilo mane toliko, da je bila vrednost razmerja HDE/PE > 3. Pri 42 % vzorcev je bilo to razmerje v mejah od 1 do 3, pri nekaj manj kot petini vzorcev pa je bilo celo manjše od 1.

Cvetni prah

V večini vzorcev se je pojavil cvetni prah pravega kostanja: v 60 vzorcih se je z več kot 45 % pojavljal kot vodilni cvetni prah, v 10 se je s 16 do 45 % pojavljal kot spremljajoči cvetni prah, v 11 je bil s 3 do 15 % pomembnejši posamični pelod, v štirih je bil z 1 do 2 % posamični cvetni prah, v enem vzorcu je bil zastopan z manj kot 1 %, dva vzorca medu pa nista vsebovala peloda pravega kostanja.

Kot vodilni cvetni prah se je pojavil tudi pelod treh drugih rodov rastlin, in sicer spominčice, oslada in jablane oz. hruške, 23 vzorcev pa ni imelo vodilnega cvetnega prahu. Vodilni cvetni prah vseh vzorcev gozdnega medu, ne glede na to, ali je bil smrekov, hojev ali gozdni, prikazuje grafikon 1.

Spremljajoč cvetni prah (16 do 45 %) se je pojavljal le pri 33 vzorcih, kot tak pa se je pojavljal pelod 13 različnih rastlinskih vrst, rodov ali družin.

Pomembnejši posamični cvetni prah, ki ga je prispevalo 29 različnih rastlinskih vrst, rodov ali družin, je bil s 3 do 15 % zastopan v 72 vzorcih.

Posamični cvetni prah je z 1 do 2 % vsebovalo kar 81 vzorcev, pripadal pa je več kot 35 različnim rastlinskim vrstam, rodovom ali družinam.

Grafikon 2 prikazuje spekter cvetnega prahu vseh tistih rastlinskih vrst, rodov ali družin, ki so imeli vlogo vodilnega in spremljajočega cvetnega prahu, hkrati pa so se pojavili še kot pomembnejši posamični in posamični

cvetni prah. Pelod, ki je bil zastopan z manj kot 1 %, ni prikazan, pojavljal pa se je v vseh vzorcih.

Vsi vzorci so poleg peloda nektarnih rastlin in mane vsebovali tudi cvetni prah rastlin, ki ne izločajo nektarja, npr. trav, breze, leske, jesena, tplotca, hrasta, kislice ...

Pašni okoliš

Ker med vsemi 88 vzorci le 13 vzorcev ni bilo opremljenih s podatkom o pašnem okolišu, bomo podrobneje predstavili lastnosti 75 vzorcev gozdnega medu po posameznih okoliših, ki smo jih dobili s petih fitogeografskih območij. Največ, 36 vzorcev, je prispelo z alpskega fitogeografskega območja (Bohinj, Golnik, Jesenice, Javorniški Rovt, Podnart, Tržič, Spodnje Gorje, Blejska Dobrava, Koroska Bela ...). S predalpskega območja (Logatec, Krvavec, Cerklje na Gorenjskem, Preddvor, Žirovski vrh, Šenčur, Borovnica ...) smo prejeli 22 vzorcev, 12 vzorcev je prispelo s preddinarskega območja (Semič, Dolenjske Toplice ...), z dinarskega območja (Kočevje, Menišija ...) smo prejeli le štiri vzorce, samo en vzorec pa je bil s submediteranskega območja oz. iz Sežane.

Alpsko fitogeografsko območje

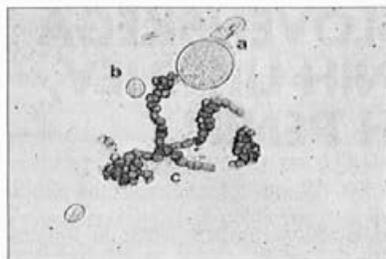
Z alpskega območja smo v analizo dobili 36 vzorcev. Za 25 vzorcev medu so rezultati fizikalno-kemičnih analiz ter rezultati senzoričnih lastnosti in pelodne analize pokazali lastnosti gozdnega medu, 11 vzorcev pa je bilo določenih kot smrekov med.

Od 25 vzorcev gozdnega medu se je v desetih kot vodilni cvetni prah z 52 do 92 % pojavil pelod pravega kostanja, ki so ga sicer v manjšem obsegu z izjemo dveh vzorcev vsebovali vsi preostali vzorci. V enem vzorcu je imel s 47 % vodilno vlogo cvetni prah jablane oz. hruške, v dveh s 57 do 90 % pelod spominčice, 12 vzorcev pa ni imelo vodilnega cvetnega prahu. Elemente mane so v večjem obsegu vsebovali vsi vzorci, devet vzorcev pa jih je vsebovalo toliko, da je bilo razmerje HDE/PE večje od 3.

Zanimivo je, da se je cvetni prah pravega kostanja pojavil v vseh vzorcih smrekovega medu: v osmih vzorcih z 62 do 92 % kot vodilni cvetni prah, v preostalih treh pa s 6 do 12 % kot pomembnejši posamični cvetni prah. V enem vzorcu se je kot vodilni cvetni prah z 90 % pojavil pelod spominčice, dva vzorca pa nista imela vodilnega cvetnega prahu. Vsi vzorci so vsebovali veliko elementov mane, trije celo toliko, da je bilo razmerje HDE/PE večje od 3.

Na podlagi spektra cvetnega prahu in števila elementov mane samo s pelodno analizo ni mogoče razlikovati med gozdnim in smrekovim medom, saj med zgoraj navedenimi podatki med skupinama ni občutnih razlik (slika 1, slika 2).

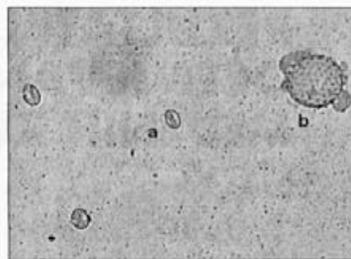

Slika 1: Cvetni prah trave (a), pravega kostanja (b), spore (c) in delci mane v vzorcu smrekovega medu

Slika 2: Cvetni prah pravega kostanja (a), spore (b) in preostali delci mane v vzorcu gozdnega medu

Slika 3: Cvetni prah pravega kostanja (a), nebinovk (b) in delci mane v vzorcu hojovega medu.

Predalpsko območje

Iz pašnih okolišev, ki sodijo v predalpski svet, smo prejeli 22 vzorcev medu. Med temi je bilo kot gozdni med določenih 20 vzorcev, dva vzorca pa sta imela lastnosti smrekovega medu.

Vseh 22 vzorcev je vsebovalo različno količino cvetnega prahu pravega kostanja. V 17 vzorcih gozdnega kot tudi v obeh vzorcih smrekovega medu je bil to tudi vodilni cvetni prah. V gozdnem medu je bil zastopan s 47 do 98 %, v smrekovem pa z 59 do 62 %. V enem vzorcu gozdnega medu je bil s 65 % vodilni cvetni prah pelod oslada, dva vzorca pa nista imela vodilnega cvetnega prahu. V vseh 17 vzorcih gozdnega medu se je poleg cvetnega prahu pravega kostanja vedno v manjšem obsegu pojavil tudi pelod bele detelje.

V vseh vzorcih je bilo veliko elementov mane, vendar je bilo razmerje HDE/PE le v treh večje od 3.

Preddinarsko območje

Iz Dolenjske, Bele krajine in izpod Gorjancev smo prejeli 12 vzorcev. Po vseh analizah se je izkazalo, da ima devet vzorcev lastnosti gozdnega medu, dva vzorca sta imela lastnosti hojovega (slika 3), eden pa smrekovega medu.

Pelodna analiza ni razkrila nikakršnih pomembnejših razlik med vsemi tremi skupinami medu. Kot zanimivost povejmo, da se je v vseh vzorcih kot vodilni cvetni prah s 70 do 97 % pojavil izključno cvetni prah pravega kostanja, spremljajočega cvetnega prahu (torej s 16 do 45 %) ni imel niti en vzorec, oba vzorca hojovega medu pa sta bila tudi brez pomembnejšega posamičnega cvetnega prahu. V vseh vzorcih se je poleg cvetnega prahu pravega kostanja v manjšem obsegu vedno pojavil tudi pelod nebinovk, oslada in lipe.

Vsi vzorci so imeli zelo veliko elementov mane, v treh vzorcih pa jih je bilo toliko, da je bilo razmerje HDE/PE večje od 3.

Dinarsko območje

Iz okolice Kočevja in z Menišije smo prejeli le štiri vzorce. Dva vzorca sta imela lastnosti gozdnega medu,

eden lastnosti hojovega in eden lastnosti smrekovega medu. V enem vzorcu gozdnega medu in v enem vzorcu hojovega medu se je kot vodilni pelod pojavil cvetni prah pravega kostanja. Preostala dva vzorca nista imela vodilnega cvetnega prahu, kot spremljajoč cvetni prah pa se je prav tako pojavljal pelod pravega kostanja. V vseh vzorcih se je v večjem ali manjšem obsegu pojavljal pelod križnic, oslada, nebinovk, črne in bele detelje ter kobulnice.

Spore, alge in hife gliv so vsebovali vsi vzorci, v dveh jih je bilo celo več kot trikrat toliko, kolikor je bilo število različnih vrst peloda.

Mediterransko območje

O enem samem vzorcu, ki smo ga dobili iz Sežane, pravzaprav ni veliko povedati. Vzorec ni vseboval vodilnega cvetnega prahu, kot spremljajoči cvetni prah pa so se pojavili pelod divjega kostanja, pelod tipa slive in pelod bele detelje.

Kot vsi vzorci gozdnega medu je tudi ta vzorec vseboval elemente mane: zelo veliko alg ter nekaj spor in hif gliv.

SKLEP

Na podlagi rezultatov mikroskopske analize vzorcev gozdnega, smrekovega in hojovega medu smo ugotovili, da je večina vzorcev vsebovala manjše število različnih vrst peloda kot druge vrste medu nektarnega izvora ter zelo veliko hif, spor in alg. Razmerje med številom elementov mane in številom pelodnih zm pa ni bilo zanesljiv kazalec medu maninega izvora, saj je bilo to razmerje pri nekaterih vzorcih tudi manjše od 1, kljub temu pa so bili vzorci ob upoštevanju rezultatov drugih parametrov določeni kot gozdni med. Ta ugotovitev kaže, da med medom maninega in nektarnega izvora pogosto ni ostrih meja.

Kot vedno ob koncu prispevka, lahko tudi tokrat sklenemo, da samo z rezultati pelodne analize brez podatkov o rezultatu elektrokonduktivnosti, senzoričnih lastnostih in celo o nekaterih vrstah sladkorjev ne moremo določiti vrste medu, še posebej ne vrst medu maninega izvora.

REZULTATI LETOŠNJEGA VSESLOVENSKEGA OCENJEVANJA MEDIC, MEDENIH LIKERJEV, MEDENIH ŽGANJ IN MEDENIH PENIN

Franc Oder

Čebelarstva zveza društev Maribor in njena sekcija izdelovalcev medenih pijač je letos pripravila že 6. vseslovensko ocenjevanje medic, 4. vseslovensko ocenjevanje medenih likerjev in medenih žganj ter prvo ocenjevanje medenih penin.

V ocenitev smo prejeli 53 vzorcev medic, 28 vzorcev medenih likerjev, dva vzorca medenih žganj in pet vzorcev medene penine.

Ocenjevalno komisijo za medicine in medene penine so sestavljali: mag. Anton Vodovnik, predsednik, in člani dr. Andrej Podjavoršek, Leonida Gregorič, u. d. i., Tadeja Vodovnik, u. d. i., in Roman Štabuc, u. d. i. Po predhodnih analizah je komisija ocenila vzorce medic in medenih penin.

Za medicine je podelila:

- en naziv šampiona,
- 42 zlatih medalj in
- 7 srebrnih medalj.

Trije vzorci so bili izločeni.

Šampiona za medicco je prejel **g. Anton Sušl iz Vipave**.

Za medene penine je komisija podelila tri zlate in dve srebrni medalji.

Ocenjevalno komisijo za medene likerje in medena žganja so sestavljali:

Andrej Soršak, u. d. i., predsednik, in člani dr. Andrej Podjavoršek, Silva Podlesnik, u. d. i., Leonida Gregorič, u. d. i., in Marko Cesar. Po predhodnih analizah je komisija ocenila vzorce medenih likerjev in medenih žganj.

Za medene likerje je podelila:

- en naziv šampiona,
- 11 zlatih medalj,
- 10 srebrnih medalj in
- 4 bronaste medalje.

Dva vzorca sta bila izločena.

Naziv **šampion** za medeni liker je prejel **g. Marjan Strehar s Šmartnega na Pohorju**.

Za medeno žganje pa je komisija podelila eno zlato in eno srebrno medaljo.

Vsem čebelarjem, ki so poslali svoje vzorce v ocenjevanje, se zahvaljujemo za sodelovanje. Podelitev medalj bo v soboto, 26. avgusta 2006, ob 12. uri v Viteški dvorani Betnavskega gradu, in to v okviru srečanja čebelarjev ČZD Maribor.

Izkušnje naših čebelarjev

Čebelji piki

Kislo-sladke izkušnje

Alojz Bukovšek ml.

Če človek živi dalj časa, tudi marsikaj doživi. Čeprav imam 64 let, sem še vedno Alojz Bukovšek mlajši. Moj oče Alojz Bukovšek starejši ima namreč 90 let, pa tudi on še vedno čebelari. Letos je prav na svoj jubilejni rojstni dan pokopal svojo ženo. Tudi sam sem si ustvaril družino; z ženo imava dve hčeri in tri sinove. In kakšno zvezo imajo člani moje družine s čebeljimi piki? O, da, vsi so bili tako ali drugače udeleženi v različnih kislo-sladkih izkušnjah v povezavi s čebeljimi piki, tako da imamo z njimi bogate izkušnje.

Meseca maja pred 31 leti sem bil v čebelnjaku pri čebelah. Na nedeljski obisk je prišel čebelar Francič, znan tudi po "Francičevem pitalniku". Ker je od pasu navzdol hrom,

ni mogel čez prag do mene, zato me je, opiraje se na bergle, opazoval pred vrati. "Je ta sat na novo zaležen?" me je vprašal. Res, sat je bil poln jajčec in ličink. Nesel sem ga ven k prijatelju, da je od blizu občudoval krasno zalego. To lepo idilično razpoloženje je nenadoma presekalo presunljiv otroški krik. Sunkovito sem se obrnil. Kaj se je zgodilo? Zagledal sem sina Janka, starega komaj 21 mesecev, kako je v roki stiskal pest čebel, ki so bile na satju, zloženem na kozici. Nihče od naju ni opazil malčka, kdaj je mimo naju smuknil v čebelnjak. Kakor hitro sem mogel, sem mu odstranil žela iz roke. Bilo jih je veliko. Odnese sem sina v sobo. Takrat se je začela bitka s časom. Možgani so mi delali izjemno hitro, saj sem vedel, da je pomembna vsaka sekunda. Prav tako sem vedel, da je zdravstveni dom v Medvodah ob nedeljah zaprt. Cesta do Ljubljane je bila polna evropskih turistov, ki so potovali na Jadran. Pot v Ljubljano bi bila zato usodna. Na zdravstveno pomoč nisem mogel računati. Tudi telefona ni bilo, da bi koga lahko

vprašal za nasvet. Janko je medtem utihnil. Izgubil je zavest. Po vsem telescu ga je bila ena sama koprivnica. Pri hiši pa smo tedaj imeli lonec, to je 7 do 10 litrov kislega mleka. Tega smo v več posodah hkrati segrevali na razžarjenem štedilniku. Medtem sem na postelji pripravil kotojanjo, jo obdal z zvito odejo in čez vse položil folijo, nanjo pa rjuho. V tako pripravljeno ležišče smo zlili kislo mleko in položili nezavestno telesce, že polno vijoličasto-belih madežev. Iz mlačnega kislega mleka mu je molel le obrazek. Zbrani okoli postelje smo nestrpno čakali, kaj se bo zgodilo. Ni nam bilo treba čakati dolgo. Po nekaj mučnih trenutkih smo opazili prvi gib. Potem je odprl oči ter premaknil roke in noge. V tej kopeli smo ga želeli zadržati čim dlje. Po 20 minutah je z otroškim protestom zapustil svoj miniaturni mlečni bazen. Ko smo ga umili, sta bila hiša in dvorišče spet njegova, seveda ne da bi se zavedal, se iz kakšne nevarnosti smo ga rešili.

Druga tarča ostrih čebeljih puščic je bila žena Marinka. Vedno, kadar je bila noseča, so jo čebele napadale bolj kot sicer. Tako je, na primer, njo v obraz pičilo kar nekaj čebel, mene, ki sem bil poleg, pa ni pičila nobena. Zato ji je hitro postalo slabo. Pustila sva delo. Nameravala sva k zdravniku. Na poti domov sem glasno razmišljal, kaj je takrat tako hitro pomagalo Janku. Mlečna kislina? Mleka tokrat ni bilo pri hiši. Mlečno kislino pa sem imel, saj sem jo potreboval za pregled čebel na pršico. Toda ne, mlečna kislina gotovo ni učinkovala, saj je čebelji strup skupek kislin. Kaj potem? Kalcij! Ta je deloval, in to skozi kožo. Včasih tudi slepa kura zmo najde. Med potjo proti domu sva se peljala mimo kamnoloma. Koliko kalcija, pa ta hip tako neuporaben za ženin problem! Potem sem se spomnil na vrečo hidriranega apna. Ta je namreč aktiviran in kot nalašč čaka na uporabo. Doma sem v škafo mlačne vode vsul dva do tri litre hidriranega apna. Marinka je vanj dala obe nogi in obe roki in mešala zmes. Kmalu je poročala: "Kar čutim, kako gre tista napetost iz glave." Po dvajsetih minutah sva že skupaj odšla nazaj k čebelam. Med nosečnostjo je kalcij iz ženinega telesa potreboval plod, zato je bila še bolj občutljiva na pike. Mislim, da je strup čebel v stiku s kalcijem odreagiriral kar skozi kožo in se na ta način nevtraliziral.

Četrty otrok, hči Ani, je bila nekoliko alergična na čebelje pike. Ob vsakem pikju so bile sitnosti. Kako bi to odpravili? Nekaj izkušenj je že bilo za nami. Ko je ženo pičila prva čebela, zaradi otekline tri dni ni videla na eno

oko. Po vsakem naslednjem pikju pa je bilo otekanja vedno manj. Takšnega navajanja na pike pa Anino telesce ne bi preneslo. Strup enega čebeljega pika je bil namreč zanjo že premočan. Zato sem strup enega pika razredčil z nekaj kapljicami alkohola in ga temeljito zamešal v med. To mešanico smo ji potem dajali dva do tri mesece. Vsak dan po malem. Naslednji čebelji pik je Ani z izjemo tiste klasične trenutne bolečine, ki pa kmalu izgine sama po sebi, prenesla brez težav.

Naslednjo zimo se je rodil Štefan. Spomladi me je zaskrbelo, če ni tudi on, tako kot pred njim Ani, alergičen na čebelji pik. Ker nisem želel kakšnih neprijetnih presenečenj v zvezi s tem, sem mu preventivno pripravil podobno zmes kot hčeri. Kadar je bil dojenček slabo razpoložen, smo ga potolažili z dudko, katere konico smo pred tem pomočili v pripravljen med. Sladek okus ga je pomiril bolj kot duda brez medu. Poleti smo otroka peljali na sonce. Bili smo okoli vozička, ko se je stara, utrujena čebela usedla Štefanu na roko. Preden smo jo lahko odstranili, je Štefan malo živalco z drugo roko sam pritisnil in čebela ga je pičila. Hitro smo mu odstranili želo, on pa je samo začudeno gledal. Otrok ob prvem pikju ni niti zajokal. Roka je le rahlo zatekla, drugih nevšečnosti pa ni bilo.

Pred leti je skupina mladih pri nas organizirala piknik. Na ravnici pred čebeljakom so igrali nogomet. Med igro ni nikogar pičila čebela. Potem smo z nekaterimi šli k smukalnikom poskušat cvetni prah. Vedno več radovednežev se je približalo čebeljakju. Neke deklca je dejala: "Jaz pa ne bom tukaj. Preveč šumi. Če mene piči čebela, moram k zdravniku." Čeprav je prišla zadnja in je bila na najbolj oddaljeni točki, je prav njo res pičila čebela. Na hitro sem ji povedal moje izkušnje in takoj se je strinjala z domačim zdravljenjem, saj dobre družbe ni želela zapustiti sredi piknika. Pripravil sem ji mlačno apneno kopel in brez težav je prenesla strup čebeljega pika. Skupina ji je takrat nadelala vzdevek "Čebelca".

Pa še nekaj. Opazil sem, da človek, ki je živčen ali se boji čebel, to nervozo kot magnet prenaša na čebele. Čebele se odzovejo tako, da aktivirajo svoj edini obrambni mehanizem.

To so torej naše izkušnje. Včasih kisle, včasih sladke. Tako kot pik in med. So kot kamenček v mozaiku domače medicine. Upam, da vam bodo koristile v boju s strupom sicer pridnih in sladkih čebelic.

Električna prevodnost medu

Stane Car – Bloke

Začnimo pri omovem zakonu, ki ga verjetno bolj ali manj vsi poznamo, saj je eden temeljnih zakonov elektrotehnike. Prikazuje nam odvisnost med električno napetostjo, električnim tokom in električno upornostjo ter se glasi:

$$U = I \times R$$

U = električna napetost – merimo jo v voltih (V),

I = električni tok – merimo ga v amperih (A),

R = električna upornost – merimo jo v omih (ohm).

Namesto električne upornosti lahko uporabljamo elek-

trično prevodnost. Enoti sta obratno sorazmerni. To pomeni, da čim večja je električna upornost, tem manjša je prevodnost.

G = električna prevodnost – merimo jo v simensih (S).

Različne snovi imajo seveda različno električno upornost oziroma prevodnost, to pa s pridom uporabljajo v elektrotehniki. Snovi, ki dobro prevajajo električni tok (majhna električna upornost oziroma velika električna prevodnost), so električni prevodniki (nasprotno pa so izolatorji). Vsaka snov ima sebi lastno električno upornost oziroma prevodnost. Poimenovali so jo SPECIFIČNA ELEKTRIČNA UPORNOST OZIROMA PREVODNOST.

Označujemo ju z grškima črkama RO in SIGMA:

$P(\rho)$ = specifična električna upornost – enota (ohm x meter).

Σ (sigma) = specifična električna prevodnost – enota (S/m), beri: simens na meter.

Ko torej z merilcem specifične prevodnosti (učeno: konduktometrom) merimo predpisano raztopino medu, je rezultat SPECIFIČNA ELEKTRIČNA PREVODNOST TEGA VZORCA MEDU.

Kot vidimo, nikjer ne zasledimo besede elektrolit ali elektrolitska, ki jo marsikdo uporablja za označevanje električne prevodnosti medu. Ta izraz so uvedli oziroma prevedli nepoznavalci fizike in elektrotehnike in se je udomačil med čebelarji, zdaj pa vsi le prepisujejo in ponavljajo ta nesmisel. Po mojem bi morali strokovno pravilno poimenovati meritev in rezultat. Ne nazadnje je S/m mednarodno priznana enota za SPECIFIČNO ELEKTRIČNO PREVODNOST.

Potopisi

Kjer cvetita akacija in čebelarska literatura

Marjan Papež

Prve dni junija je Slovensko akademsko čebelarsko društvo (SAČD) organiziralo strokovno ekskurzijo v severni del Srbije. Ogledali smo si čebelarske dejavnosti na Agronomski fakulteti v Zemunu ter obiskali velečebelarja Ivana Venerja v Kupinovu, podjetje Evrotom v Rumi in čebelarski muzej v Sremskih Karlovcih. Poleg strokovnega dela smo si privoščili še krajša ogleda Beograda in Novega Sada, ob večerih pa seveda dobro srbsko večerjo.

Velik poudarek selekciji

Agronomska fakulteta v Zemunu je bila ustanovljena takoj po prvi svetovni vojni, čebelarstvo pa so kot predmet uvedli leta 1939. Do zdaj je s področja čebelarstva na njej diplomiralo več kot 300 študentov, v zadnjih letih pri prof. dr. Miću Mladenoviću, ki je skupaj z dvema asistentoma duša čebelarskega oddelka na katedri za sadjarstvo te fakultete. V kratki predstavitvi je povedal, da imajo na fakulteti približno sto panjev čebel, katerih naloga je predvsem ohranjanje genetskega materiala. V minulih petih letih so bili zelo dejavni na področju vzreje in selekcije kranjske čebele, saj so ustanovili pet regijskih centrov za selekcijo kranjske čebele.

Povezovanje interesnih skupin

Organiziranost čebelarjev v Srbiji nam je predstavil

Nebojša Milenković, od nedavnega predsednik Društva čebelarjev Beograd. To je zelo veliko društvo, saj je vanj vključenih približno 700 čebelarjev, med njimi tudi veliko poklicnih. Za poklicne čebelarje štejejo tiste, ki čebelarijo z več kot 200 čebeljimi družinami. Kot je povedal Milenković, so bili v minulih mesecih zelo dejavni zlasti na področju organiziranja. Pred kratkim so se poklicni čebelarji in vzrejevalci matic povezali v posebni organizaciji.

Izpopolnjena tehnologija pridelave medu

Čebelarstvo Vener je pojem pridobitnega čebelarjenja. Gre za družinsko čebelarstvo, katerega začetnik je Ivan Vener. Leta 1953 je kupil prvih sto panjev tipa Živanovičeva pološka. Potem je prešel na panjski tip, imenovan kosovka, nekaj let pozneje pa je začel čebelariti v 150 Dadant-Blatovih panjih. Ker tudi s temi ni bil zadovoljen, je še četrtrič v 12 letih (!) zamenjal panjski sistem in začel čebelariti v 8- in 10-satnih LR-panjih. Ta sistem je dokončno izpolnil njegove cilje v čebelarstvu, tako da zdaj čebelarji s približno tisoč čebeljimi družinami.

Sestavni del čebelarstva sta tudi mizarstva in ključavničarska delavnica. Čebelarji na med, za lastne potrebe pa vzreja tudi čebelje matice. Celotna pridelava medu je v največji možni meri mehanizirana in racionalizirana. Po Venerjevih besedah je tako zdaj edino

napomo opravilo snemanje medenih naklad in zlaganje teh na palete za prevoz v točilnico.

Značilnost njegovega čebelarjenja v nakladnem panjskem sistemu je uporaba **medenih polnaklad v plodišču**, ki mu omogočajo povečanje prostora za zaleganje v plodiščni nakladi. S premeščanjem pod plodiščno naklado poskrbi tudi za samodejno krmljenje oz. dražilno krmljenje spomladi in jeseni ter za zagotavljanje ugodnega razporeda hrane za prezimovanje.

Pri uporabi medenih polnaklad v plodišču je ključno, da so te od plodiščne naklade vedno ločene z matično rešetko, tako da jih matica nikoli ne zaleže. Torej gre za polnaklado, ki je sicer sestavni del plodišča, vendar je vedno le prostor za zalogo hrane.

Vener prevaža čebele na pašo s tovornjaki. Za prevoz jih pripravi tako, da jih zloži na posebej prirejene palete (zuna sezona prevažanja jih uporabi kot podstavke za panje), na katere jih pritrdi s kovinskimi palicami z navoji. Na paleto zloži pet 10-satnih ali šest 8-satnih panjev. Panje nalaga s hidravličnim dvigalom, ki je sestavni del tovornjaka.

Za točenje medu ima posebne prostore. V njih sta dve točili, vsako za 40 satov, med njima pa je električni odkrivalnik satja. Ko eno točilo toči, drugega pripravljajo za točenje. Med iz točila teče v kletni prostor, v katerem je kotel z dvojnimi plaščem. Ves čas točenja kotel ogrevajo s toplo vodo, ki vzdržuje temperaturo medu pri približno 45 °C. Po posnemanju med s črpalko prečrpajo v sode.

O Venerjevi tehnologiji čebelarjenja bi lahko še veliko povedali, ker pa nam prostor tega ne dopušča, si lahko kaj več preberete v knjigi "Pčelarska farma Vener – tehnika i tehnologija", ki je izšla leta 2004. In ko smo že omenili knjigo, naj povemo še zanimivost, povezano s pisano čebelarstvo v Srbiji. Čeprav so hude čase preživljali tudi čebelarji, je v Srbiji čebelarstvo literatura v zadnjih 15 letih cvetela kot še nikoli. Tako rekoč vsako leto je izšla vsaj ena obsežna čebelarstvo knjiga, glede na to pa nas v tem pogledu pošteno prekašajo.

"Riharjevo" nasledstvo tudi v Srbiji

Naša naslednja čebelarstvo postaja je bilo podjetje Evrotom, ki ima svoj sedež v Rumi. Podjetje ima širok proizvodni in prodajni program. Program za čebelarstvo obsegajo predvsem zdravila in hrana za čebele, matice

in čebelje družine, med in drugi čebelji pridelki ter čebelarstvo pribor in oprema. Izdelujejo tudi različna pomožna zdravilna sredstva in kozmetične pripravke na podlagi čebeljih pridelkov.

Podjetje je leta 1991 ustanovil **Toma Pavlič**. Že prej se je ukvarjal s čebelarstvom, ko pa je konec osemdesetih let na predavanju prof. dr. Jožeta Riharja slišal, da bo največji izziv čebelarjev v prihodnjih desetletjih zatiranje varoe, se je odločil, da se bo tega lotil poklicno. Od zdravljenja se je program postopno širil na vse omenjene izdelke.

Zanimalo nas je, kako je z uporabo različnih zdravil v čebelarstvu v Srbiji. Pri njih je zakonodaja še precej ohlapna, saj so za zatiranje hude gnilobe še vedno dovoljeni antibiotiki. Spomladi ne zatirajo varoj. Ob hudem napadu uporabijo mravljinčno kislino ali apitol, poleg tega pa tudi izrezujejo trotovinno. Po končani paši uporabijo za zatiranje varoj kemična sredstva ali tudi pripravke KAS 81 (pripravek na podlagi pelina in borovih vršičkov).

Po ogledu podjetja smo v čebelarstvo trgovini po zelo ugodni ceni kupili precej repromateriala. Kogar zanima kaj več o podjetju Evrotom, si lahko pogleda tudi njegovo spletno stran: www.evrotom.com

V družbi medu in vina

Naša zadnja čebelarstvo postaja je bil čebelarstvo muzej družine Živanović v Sremskih Karlovcih. Gonilo vsega je **Žarko Živanović**, ki je bil nekaj zaposlen v Sloveniji, v takratni tovarni IMV Novo mesto. Čebelarstvo tradicija v njihovi družini sega daleč v preteklost, zato se je po vrnitvi v Srbijo odločil, da bo odprl čebelarstvo muzej, v katerem si je zdaj mogoče ogledati številne eksponate. V njihovi družini sicer čebelarstvo s približno 200 čebeljimi družinami, poleg tega pa se ukvarjajo še z vinogradništvom. Imajo približno štiri hektarje vinogradov, znani pa so po tem, da pridelujejo posebno vrsto desertnega vina, imenovano bernet, ki po nekaterih lastnostih spominja na dalmatinski prošek. S kombinacijo posebnega postopka fermentacije plasti grozdnih jagod in zelišč ter že donegovanega vina pridobijo vino, ki se prileže zlasti k sladcam. In ob tem druženju s srbsko čebelarstvo tradicijo, medom in vinom smo tudi sklenili našo ekskurzijo v Srbijo. Ta hip že razmišljamo, kam bi se odpravili prihodnje leto.

V Srbiji je približno 10.000 registriranih čebelarjev, ki čebelarstvo s približno 320.000 čebeljimi družinami, po večini v nakladnih panjih. Na panj povprečno pridelajo približno 20 kg medu, čebelarji, ki se ukvarjajo s pridobitnim čebelarjenjem, pa približno 40 kg medu.

Za prevoz čebel ima Vener tovarnjak z dvigalom.

Stojišče panjev čebelarstva Vener v Kupinovu; spredaj paleta LR-panjev, pripravljenih za prevoz na pašo.

Čebelarica legenda Ivan Vener je kljub 82 letom še vedno čil in bistrega duha.

Naša prva čebelarica postaja je bila Agronomska fakulteta v Zemunu.

Toma Pavlič (stoji prvi z desne) je idejo za svoje življenjsko poslanstvo dobil na predavanju prof. dr. Jožeta Riharja. (Foto: M. Papež)

Vzreja matice **DARKO GRM**

Hude Ravne 1 – Dole pri Litiji

Tel.: (01) 897 21 45 – GSM: 041 900 606

- Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS.
- Ponujamo vam tudi matičnike črne barve za pridobivanje matičnega mlečka ali za vzreja matice.

DRUGO REGIJSKO OCENJEVANJE SLOVENSКИH MEDOV ZA OBMOČJE GORENJSKE

Čebelarje obveščamo, da bo II. regijsko ocenjevanje medov v Cerkljah na Gorenjskem potekalo septembra 2006. Vabimo vse slovenske čebelarje, da se ocenjevanja udeležijo z vzorci medu, pridelanega v letu 2006. Vzorce bomo sprejemali 26. 8. 2006 od 9. do 18. ure v mali dvorani Občine Cerklje na Gorenjskem. En vzorec medu morate prinesiti v dveh 370-gramskih kozarcih s podatki o čebelarju pridelovalcu, pašnem okolišju in z navedbo države porekla. Pri oddaji vzorcev boste morali podpisati izjavo o uporabi naravnih sredstev pri zdravstvenem varstvu čebel. Kotizacija za en vzorec je 2.500 SIT. Vzorce bo ocenjevala strokovna komisija Biotehniške fakultete v Ljubljani.

ČD Cerklje na Gorenjskem,
predsednik: Franci Strupi

Čebelarski svetovalec

Glasilo Čebelarske svetovalne službe ČZS, št.: 6/06 (SČ 7-8/06)

NAVODILA ČEBELARJEM O ODDAJANJU VLOG IN OBRAZCEV

Lidija Senič

Do podpore na podlagi uredbe o podpori evidentiranju lastnosti, osnovni odbiri in menjavi čebeljih matic kranjske čebele v letu 2006 (uredba) so upravičeni čebelarji, ki imajo čebelnjake označene in vpisane v Centralni register čebeljakov (CRC). Čebelarju so lahko sofinancirani evidentiranje lastnosti čebel, osnovna odbira in po potrebi zamenjava čebeljih matic v višini do 1.500 SIT na evidentirano čebeljo družino. Pasemska čistost čebel, za katere se uveljavlja podpora, mora ustrezati predpisanim zootehničkim standardom za kranjsko čebelo, stanje pa bodo preverjali čebelarski pregledniki Kmetijskega inštituta Slovenije.

OBVEZNOSTI ČEBELARJA

Čebelar mora na obrazcu **Panjski list** evidentirati lastnosti čebel. Izpolniti mora tudi obrazec **Poročilo pregleda**. Vsi registrirani čebelarji bodo konec julija od Ministrstva za kmetijstvo po pošti prejeli izpis iz CRC, hkrati pa tudi poziv k sporočanju staleža čebeljih družin in priložo **Vloga za podporo čebelarju**, na kateri bodo že natisnjeni podatki o čebelarju, ki so nujni za obdelavo vloge za subvencijo.

Izpolnjene obrazce Panjski list in Poročilo pregleda mora čebelar skupaj s priložo Vloga za podporo čebelarju predložiti čebelarskemu društvu najpozneje **do 8. septembra 2006**. Poleg panjskih listov in poročila o pregledu je treba vlogi obvezno priložiti tudi podatke o transak-

cijskem računu čebelarja: naziv banke ali hranilnice, pri kateri ima odprt račun; poslovno enoto banke ali hranilnice, pri kateri ima odprt račun; številko transakcijskega računa upravičenca in fotokopijo veljavne bančne kartice (obe strani kartice) ali potrdila o odprtju transakcijskega računa.

Če čebelarsko društvo pozove čebelarja k dopolnitvi vloge ali uskladitvi podatkov, se mora čebelar odzvati na poziv. V nasprotnem primeru je vloga zavrnjena. Pregled in potrditev vloge pri čebelarskem društvu je pogoj za pridobitev sredstev na podlagi omenjene uredbe.

SHRANJEVANJE DOKUMENTACIJE IN NADZOR

Upravičenec je kopije obrazcev in dokumentov dolžan hraniti najmanj pet let. Nadzor nad izvajanjem ukrepov ter ugotavljanje doseganja ciljev iz te uredbe izvajajo čebelarski pregledniki avgusta, septembra in oktobra. Čebelarski pregledniki delujejo v okviru druge priznane organizacije (Kmetijskega inštituta Slovenije), njihova naloga pa je preveriti vpisovanje lastnosti čebel v panjski list, pa tudi ustreznost zapisa z dejanskim stanjem čebel na stojišču. Poleg tega na terenu preverjajo zamenjavo matic in dosežene rezultate.

Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb te uredbe bosta opravljali kmetijska in veterinarska inšpekcija.

REGISTRACIJA ČEBELARSKIH OBRATOV PRI VETERINARSKI UPRAVI RS

Andreja Kandolf

Spoštovani čebelarji!

O registraciji čebelarskih obratov pri VURS-u smo v Čebelarskem svetovalcu že pisali, nedavno pa sta bila v Uradnem listu objavljena tudi dva pravilnika, po katerih smo čebelarji dolžni registrirati svoje obrate.

Eden izmed teh je **Pravilnik o obratih na področju živil živalskega izvora**, Ur. l. RS, 51/06. V skladu s tem pravilnikom se morajo registrirati vsi čebelarji, ki **dajejo čebelje pridelke v promet**.

NI PA SE TREBA REGISTRIRATI tistim čebelarjem, ki

pridelujejo samo **primarne čebelje pridelke**, to so med, med v satju, matični mleček, cvetni prah in propolis, če jih prodajajo samo **neposredno končnemu porabniku** na kraju **pridelave**. Tem čebelarjem tudi ni treba upoštevati zahtev iz Uredbe (ES) 852/2004, saj so vse zahteve zanje določene v omenjenem pravilniku.

Čebelji pridelki, ki so v skladu s prejšnjim odstavkom dani na trg, pa morajo izpolnjevati spodaj navedene pogoje:

- da so čebelje družine v dobrem splošnem zdravstvenem stanju in ne kažejo nikakršnih znakov kužnih bolezni, ki

se prek čebeljih pridelkov prenašajo na ljudi;

- da čebelarje družine niso dobivale nedovoljenih snovi ali pripravkov oziroma niso v karenci;
- da so čebelarji pridelki do oddaje na trg skladiščeni v čistih, suhih in hladnih prostorih ter da so zavarovani pred neposrednimi sončnimi žarki in vdorom škodljivcev;
- za predpakiranje čebeljih pridelkov je dovoljeno uporabljati le embalažo, ki izpolnjuje higienske zahteve za to vrsto živil.

Tisti čebelarji, ki navedene čebelarje pridelke prodajate tudi polnilcem, trgovinam ali na tržnici, pa **morate** svoje obrate **registrirati**. Prav tako morate registrirati svoje obrate čebelarji, ki se ukvarjate s **predelavo čebeljih pridelkov in izdelujete čebelarje izdelke** (kapljice propolis, medica, medeno žganje ...), tudi če jih prodajate samo na domu. Vsi ti čebelarji morate izpolnjevati zahteve iz **Uredbe (ES) 852/2004**.

Vsak čebelar, ne glede na to, ali je registriran ali ne, mora zagotoviti, da je živilo, ki ga je oddal v promet, varno, da ne vsebuje za zdravje škodljivih snovi oziroma da so te v dovoljenih vrednostih. Vzpostavljen mora imeti tudi notranji nadzor, prilagojen obsegu dejavnosti, ki jo izvaja. Ta sistem lahko vzpostavi na podlagi Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu ali pa vzpostavi lastnega.

Tisti čebelarji, ki so bili še pred veljavnostjo tega pravilnika registrirani pri **Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (imajo rumene tablice z oznako SI in**

šestmestno številko), se tudi po novem pravilniku štejejo za registrirane in jim glede na to **NI TREBA** oddati dodatne vloge (26. člen, 2. odstavek pravilnika).

Ker čebelarji čebele tudi krmimo, moramo biti registrirani tudi v skladu s **Pravilnikom o registraciji in odobritvi obratov nosilcev dejavnosti na področju krme**, Ur. l. RS, 44/06. Čebelarji, ki krmijo čebele samo z dokupljeno krmo (npr. s sladkorno raztopino), morajo upoštevati zahteve iz Priloge 3 k Uredbi ES, 183/2005. Če čebelar tudi sam pripravlja hrano za čebele, npr. pogačo z medom, cvetnim prahom in sladkorjem, pa mora upoštevati še Prilogo 1 k Uredbi ES, 183/2005. V obeh primerih se mu ni treba posebej registrirati, saj je registriran že na podlagi **Pravilnika o obratih na področju živil živalskega izvora** (3. odstavek 3. člena Pravilnika o registraciji in odobritvi obratov nosilcev dejavnosti na področju krme).

Posebej pa **mora** vlogo za registracijo pri VURS-u oddati čebelar, ki **pripravlja krmo za čebele in jo daje na trg**. Obrazec vloge za registracijo je sestavni del **Pravilnika o registraciji in odobritvi obratov nosilcev dejavnosti na področju krme**, najde pa ga lahko tudi na spletni strani VURS-a (www.vurs.gov.si).

Za čebelarje torej velja splošno pravilo, da če so registrirani v skladu s Pravilnikom o označevanju čebel, imajo torej rumeno tablico s SI številko, so registrirani tudi pri Veterinarski upravi RS. V primeru kakšnih posebnosti pa se obrnite na Čebelarsko svetovalno službo.

VARROA DESTRUCTOR IN INDIJSKA ČEBELA APIS CERANA

Vlado Auguštin (Nadaljevanje)

Apis cerana obvladuje varoje z več obrambnimi mehanizmi. To so:

- Čistilno vedenje

Indijske čebele imajo zelo dobro razvito čistilno vedenje. Prilagojene so tako, da takoj zaznajo navzočnost varoje ter jih začnejo odstranjevati s sprednjimi in zadnjimi nogami. Če pri tem niso uspešne, jim na pomoč priskočijo tudi sosednje čebele in tako skupaj uničijo zajedavca. Prav tako te čebele preganjajo varoje iz zaleženih celic, še posebej če se ta razmnoži v čebelji celici. Med hranjenjem čebelarje zalege so sposobne takoj odkriti varoje in jih odstraniti.

- Otresalno vedenje

Pri otresalnem vedenju gre za agresivno vedenje čebel proti odraslim varojam na čebelah delavkah. Čebele aktivno otresajo varoje in jih s svojimi čeljustmi tudi uničujejo. Če je čebela dovolj aktivna, zajedavca odstrani z oprsja in trebuha. Ne more pa se otresti tistih varoj, ki se skrijejo med posamezne obročke zadka. V takšnih

primerih napadena čebela nadaljuje poseben čistilni ples. To je znak za sosednje čebele in te ji priskočijo na pomoč. Vse samice varoj so v reproduktivni fazi zelo ranljive, tako da jih čebele z lahkoto preženejo iz skrivališč med četrtim in petim zadkovim obročkom ter jih uničijo. Ne morejo pa odstraniti mladih samičk varoj in varoj, ki že nekaj časa niso zalegale. Te so bolj ploščate in se lepo prilagajajo v prostor med obročke.

- Zapiranje varoj v pokritih trotoviskih celicah

Za indijsko čebelo je značilno, da ima nad trotovisko zelo odebeljene voščene pokrovčke. Če se varoje naselijo in razmnožijo v trotoviski, to toliko oslabi mlade trote, da se ne more več prebiti na plan. Varoja tako troto in sama sebi nastavi smrtno zanko. Prav tako je trotoviska pri indijski čebeli v družini le krajši čas. Glede na to se varoje ne morejo toliko razmnožiti kot pri evropski čebeli. Razvoj

varoj v pokriti zalegi azijske čebele je krajši kot pri evropski čebeli, zato določen del samic ne more popolnoma dozoreti. Tako varoje večino časa prebijajo na čebelah, kjer pa je zanje lahek plen.

- Prisilno rojenje čebel

Kljub vsem naštetim obrambnim mehanizmom, pa se varoja včasih vendarle preveč razmnoži. V takem primeru čebelja družina zapusti zalego in izroji. Ta obrambni mehanizem je pod imenom jesensko rojenje znan tudi pri evropski čebeli.

Kljub odpornosti indijske čebele proti varoji, ta v zadnjem času hitro izginja. Ker je pridelek medu pri tej čebeli nekajkrat manjši od pridelka pri medonosni čebeli, je čebelarjenje z njo ekonomsko nezanimivo. To je tudi eden poglavitnih vzrokov, da se je indijska čebela ohranila le na jugu Azije, kjer obstoj medonosne čebele zaradi številnih sovražnikov ni mogoč.

VODA IN ČEBELE

Vlado Auguštin

Za svoj nemoten razvoj čebele potrebujejo tudi vodo. Ta jih je, poleg nektarja in cvetnega prahu, spremljala vseh 70 milijonov let njihovega razvoja. Čebele potrebujejo vodo za mehčanje kristaliziranega medu in za pripravo hrane, ob hudi poletni vročini pa jo uporabljajo tudi za hlajenje notranjosti panjev. Čebelja družina tako na leto porabi približno 30 l vode, ki jo čebele prinesejo v panj v svojih mednih želodčkih. Žal, čebelarji še vedno razmišljamo predvsem o hrani, ob tem pa pozabljamo, da je za čebele veliko nevarnejša žeja kot lakota.

Voda za čebele ni samo pijača, ampak tudi neke vrste hrana. V njej so različne soli in druge rudninske snovi, ki so potrebne za razvoj ličink in odraslih čebel. Tako čebelja družina brez vode ne more vzgajati zalege. Tako jo poleg medu in cvetnega prahu potrebujejo čebele krmilke za tvorbo mešanice, s katero prehranjujejo ličinke od četrtega do šestega dneva starosti. Kolikor intenzivnejši je razvoj čebelje zalege, toliko več vode potrebuje čebelja družina. Če opazujemo obremenitev izletnih čebel, hitro ugotovimo, da imajo največ dela tiste, ki nosijo vodo. Te izletavajo tudi do stokrat na dan, nabiralke nektarja le 10- do 15-krat, nabiralke cvetnega prahu pa samo 3- do 5-krat na dan.

V naših krajih potrebujejo čebele največ vode med spomladanskim razvojem, ko se hitro povečuje površina zalege in ko v čebeljem panju hitro kopnijo še zadnje medene zaloge. V tem obdobju porabijo tudi do 2 del vode na dan. V hrani, ki jo pripravljajo čebele krmilke, je za prvi razvojni dan ličinke približno 80 % vode, za njen šesti razvojni dan pa približno 33 % vode. Ker je količina vode v medu premajhna za krmiljenje ličink (15–20 %), je naša naloga, da čebelam priskočimo na pomoč pri zago-

Medonosna čebela (*Apis mellifera*) evlucijsko ni prilagojena varoji. Če našim čebeljim družinam pri uničevanju varoj ne priskočimo na pomoč, so kmalu obsojene na propad. Tako je selekcija na odpornost proti Varroi destructor ena od prednostnih nalog pri selekciji medonosne čebele pri nas in po svetu. Cilj vseh selekcijskih programov je odpornost selekcioniranih linij čebel na varoje, vendar je pri tem treba ohraniti: genetsko variabilnost, donos medu in odpornost proti drugim čebeljim boleznim. Upajmo, da bodo naši vzrejevalci matic pri tej nalogi čim bolj uspešni!

Viri:

<http://www.beesfordevelopment.org/info/info/disease/how-apis-cerana-keep-varr.shtml>

<http://www.beesfordevelopment.org/info/info/disease/varroa-jacobsoni-and-apis.shtml>

tavljanju vode. Pomagamo jim tako, da v bližino stojišča postavimo primeren napajalnik z vodo. Poznamo različne izvedbe napajalnikov, najprimernejši pa je napajalnik s stalnim dotokom sveže vode. Naredimo ga iz približno meter dolge deske, na katero v cikcaku nabijemo letvice ali urežemo uture, na katere skozi odprtino ali pipo iz primere posode kaplja voda.

Če napajalnika ne postavimo pravočasno, so si čebele prisiljene priskrbeti vodo iz luž, mlakuž in kanalov. To najdejo s svojimi čutili prav tako kot medicino. Ta voda je oporečna, ker največkrat vsebuje mikroorganizme, ki so škodljivi za zdravje čebelje družine. Tudi kadar imajo čebele na razpolago neoporečno vodo, iščejo rudninske snovi in soli, te pa največkrat najdejo na gnojiščih. Da se temu izognemo, v pripravljeno vodo dodamo 1 g morske soli na 10 l vode. Pri tem pa moramo biti zelo previdni, kajti večje koncentracije soli v vodi krajšajo življenjsko dobo čebel.

V obdobju hude poletne vročine, ko je čebelnjak izpostavljen močnim sončnim žarkom in ko se zunanja temperatura dvigne ekstremno visoko, se utegne čebelji panj pregreti. Če se temperatura v okolici gnezda zviša na več kot 35,5 °C, čebele v panj intenzivno vnašajo vodo in jo uporabljajo za hlajenje. Pašne čebele, ki so do tedaj mirno nabirale nektar in cvetni prah, v tem primeru dobijo novo nalogo, to je prinašati vodo v panj. Na bradah jih čakajo panske čebele, ki vodo v drobnih kapljicah spuščajo na satje in z ventiliranjem znižujejo previsoko temperaturo v panju. V teh primerih čebelja družina porabi približno 4 del vode na dan. Če čebele nimajo potrebne vode, postanejo nervozne in napadalne, tako da je

delo z njimi nemogoče.

Za vzgojo in vzdrževanje visoko produktivnih, biološko močnih in zdravih čebeljih družin nujno potrebujemo higiensko neoporečno vodo. Neodgovornost čebelarja, ki jim tega ne zagotovi, je po navadi kaznovana z manjšim donosom medu in obolevanjem čebeljih

družin. Na ta dejstva čebelarji vse prevečkrat pozabljamo, še posebej med hudo poletno vročino, ko začne čebelji rod vzgajati zimske čebele, ki so temelj čebelarstva v prihodnjem letu.

Vir: Pčelar 7/89 Dr. Jovan Kulincevič Voda in čebele

Vi sprašujete, mi odgovarjamo

Vprašanje: *Kako naj dva čebelarja, ki živita na istem naslovu, pridobita številko KMG MID?*

Odgovor: Vpis v register kmetijskih gospodarstev se opravi na podlagi izpolnjenega obrazca za vpis. Kot določa Pravilnik o registru kmetijskih gospodarstev in evidenci subjektov (Ur. list RS, št. 65/2005, 7/2006), je na enem naslovu lahko registrirano samo eno kmetijsko gospodarstvo, razen če gre za popolnoma ločena, neodvisna in samostojna kmetijska gospodarstva, kar s pisno izjavo potrdijo nosilci vseh kmetijskih gospodarstev na istem naslovu.

Torej: v registru kmetijskih gospodarstev je lahko na istem naslovu vpisanih več kmetijskih gospodarstev, vendar morajo v tem primeru vlogi za registracijo priložiti izjavo o ločenosti kmetijskih gospodarstev, to pa morajo poleg nosilca, ki odda vlogo, podpisati tudi nosilci vseh kmetijskih gospodarstev na naslovu.

Vprašanje: *Ali mladoletna oseba lahko pridobi KMG MID?*

Odgovor: Kot nosilec kmetijskega gospodarstva se lahko vpiše samo poslovno popolnoma sposobna oseba, to pomeni, polnoletna oseba. Če oseba ni polnoletna, poslovno sposobnost dokaže z odločbo Centra za socialno delo.

Vprašanje: *Ali lahko čebelar, ki se registrira za prodajo medu na osnovi ugotavljanja pavšalne davčne osnove, prodaja med v tujo državo?*

Odgovor Tanja Magdič: Glede na to, da ne vem v katero državo želite prodati med, vam svetujem, da v tej državi poiščete informacije, kakšni so njihovi predpisi, saj boste morali dobiti dovoljenje za prodajo medu v tej državi. Čebelar, ki je registriran po predpisih, lahko med prodaja tujemu kupcu (izvoz v tujino), na domu in na tržnici, v kolikor ima dovoljenje za prodajo na tržnici.

OBVESTILO – Agencija RS za kmetijske trge je 9. 6. 2006 v Uradnem listu RS, št. 59-60/2006 objavila javni razpis za podporo strokovnim prireditvam, stanovskemu in interesnemu združevanju v letu 2006.

Upravičenci do podpore so pravne osebe, ustanovljene v skladu s predpisom, ki ureja društva, in so registrirane in delujejo na območju Republike Slovenije: društva, zveze društev in združenja na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih dejavnosti. Več na <http://www.arsktrp.gov.si>

OBVESTILO – SPREMEMBE ŠTEVILA ČEBELJIH DRUŽIN

Do subvencij po uredbi o podpori evidentiranju lastnosti, osnovni odbiri in menjavi čebeljih matic kranjske čebele v letu 2006 so upravičeni čebelarji, ki imajo čebelnjake označene in so pravilno registrirani v Centralni register čebeljakov (CRC). Vsi registrirani čebelarji bodo konec julija od ministrstva za kmetijstvo po pošti prejeli izpis iz CRC s pozivom za sporočanje števila čebeljih družin in prilogo Vloga za podporo čebelarju, na kateri bodo natisnjeni podatki o čebelarju, ki so nujni za obdelavo subvencijske vloge.

Da čebelarji ne bodo imeli težav zaradi neskladnosti podatkov v CRC, je priporočljivo, da morebitne spremembe podatkov (naslova imetnika čebelnjaka, lastništva čebelnjaka, lokacije čebelnjaka, itd., razen števila naseljenih panjev, ki jih v register čebeljakov sporočamo vsako leto 30. oktobra) v CRC, uredijo preden bo ministrstvo izdalo izpise, tj. vsaj do srede dne julija 2006.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Sektor za identifikacijo in registracijo živali, Dunajska 58, 1000 Ljubljana
Telefon: 01 478 93 51

URADNE URE SVETOVALCEV: Andreja Kandolf, specialistka za zagotavljanje varne hrane, uradne ure: tor., sre., pet. od 8.–16. ure, tel: 01 729 61 33, 040 436 514; **terenski svetovalci:** Vlado Augustin, uradne ure: pon. od 10.–14., tel.: 040 436 516, 07 306 02 35; Jožica Kapun Maršik, uradne ure: pon. od 10.–14. ure, tel. 040 436 517, 02 548 16 39; Tanja Magdič, uradne ure: pon. od 12.–16. ure, tel.: 040 436 513; Radovan Kovačič, uradne ure: pon. od 8.–12. ure, tel.: 040 436 518; Lidija Senič, v.d. vodje ČSS, uradne ure: tor.: od 12.–16., sre.: od 8.–14. ure, tel: 040 436 515.

Priporočamo, da terenske svetovalce zaradi morebitne odsotnosti (dopust ali bolniška) pred obiskom pokličete.

Obisk pri čebelarjih v Andaluziji

Alojz Kavčič

Andaluzija je najjužnejša in druga največja pokrajina Španije. To je dežela živahnih barv, polna temperamenta in prijaznih ljudi. Lepa je zlasti v pomladnih mesecih, ko je vsa v cvetju in še ni izsušena od žgočega sonca.

Z ženo sva jo obiskala v prvi polovici maja. Med Apimondio 2003 v Ljubljani sem se pred prostorom enega od naših vzrejevalcev matic spoznal s predsednikom Zveze čebelarjev province Malaga g. Ferdinandom de Miguelom Reyem. Ko sem načrtoval potovanje v Andaluzijo, sem ga poklical in dogovorila sva se za obisk njegovega čebelarstva. Dogovorjenega dne naju je z avtom pričakal na avtobusni postaji v Malagi in naju odpeljal na enega izmed svojih stojišč, približno 30 km severno od Malage. To stojišče je na hribovitem, neposeljenem območju, na višini 800 m. Zelena barva hribovja se je mešala z živimi barvami travniških cvetic, ki jih po večini dotlej nisem poznal. Makadamska pot pred vhodom na stojišče je zaprta z verigo, ob njej pa stoji napis "Pozor čebele". G. Ferdinand čebelarji z avtohtono ibersko čebelo (*Apis mellifera iberica*), ki je temna, nekoliko manjša od naše kranjice in bolj napadalna. Na treh stojiščih ima 500 panjev, najbolj oddaljeno pa je približno 70 km od njegovega doma. Uporablja panje tipa Layens, pri katerih sta plodišče in medišče v enem prostoru. V satih na sredini je zalega, na stranskih satih je med. Sati so daljši in širši. Čeprav s temi panji ni najbolj zadovoljen, se nekako ne more odločiti, da bi jih zamenjal z LR-panji. Prvi vzrok je v tem, da čebele tudi prevaža, ti panji pa so lažji za pretovarjanje. Drugi vzrok je, tako kot pri nas, navezanost na tradicijo, saj take panje uporablja večina čebelarjev v Andaluziji. Pri tolikšnem številu panjev nima časa za natančne preglede družin, zato jih veliko izroji. Prvi roji se pojavijo že marca. Tudi nakup in s tem zamenjava matic je zanj prevelik strošek. Povprečni letni donos medu na panj je približno 25 kg. Na leto pridelava od 10–12 ton medu. Toči dva- do trikrat na leto. Glavna paša je rožmarin, sledijo pa evkalipt, timijan, sivka, avokado in tudi travniška cvetlična paša. Čebele prevaža tudi na plan-

Pred pregledom panjev

taže pomaranč in limon, lastniki plantaž pa mu za to plačujejo stroške prevoza. Pred leti jih je prevažal tudi na polja s sončnicami, odkar pa kmetje uporabljajo zaščitno sredstvo, ki vsebuje imidaklopid, svojih čebel ne prevaža več na sončnično pašo. Med prodaja pod svojo blagovno znamko in na ta način zanj dosega višjo prodajno ceno. Za kilogram rožmarinovega medu iztrži štiri evre, za preostale medove pa tri evre. Za zatiranje varoj so pri njih predpisana samo kemična sredstva, in sicer apistan, api-var in bayvarol. Opaziti je, da je vpliv farmacevtskega lobija v Španiji zelo velik. Sam sicer želi pridobivati med brez ostankov kemičnih sredstev, vendar zaradi podnebnih razmer na tem območju ne najde pravega sredstva.

G. Rey redno obiskuje kongrese Apimondie. Po njegovem mnenju bo treba kongrese posodobiti. Moti ga predvsem netočnost napovedanih predavanj. V lepem spominu mu je ostal kongres, ki je bil leta 2003 v Ljubljani, saj po njegovem tako dobro organiziranega kongresa še dolgo ne bo. Ker je že dlje časa razmišljal, da bi čebelarje iz province Malaga popeljal v Slovenijo, se je med najnim pogovorom odločil, da bo svoje načrte uresničil še to jesen.

Medovito rastlinje pred panji

Layensov panj s smukalnikom

Po pregledu panjev

(Foto: A. Kavčič)

Kratke novice

Nosema ceranae v Evropi

Španski in nemški strokovnjaki so v začetku tega leta potrdili, da so v vzorcih evropskih ras čebel *Apis mellifera* iz Španije, Francije in Nemčije našli povzročitelja noseme, ki je bil do nedavna znan samo pri indijski čebeli *Apis ceranae*, to je *Nosema ceranae*. Prvi so o navzočnosti *Nosema ceranae* pri evropskih rasah čebel *Apis mellifera* leta 2005 poročali strokovnjaki z Nacionalne univerze na Tajvanu. Simptomi bolezn, ki jo povzroča *Nosema ceranae*, so podobni tihi zastrupitvi čebel, saj čebelja družina v obdobju najboljše paše ostane brez pašnih čebel. Družine zaradi pomanjkanja hrane in vode oslabijo in počasi propadejo. Ker razlike med obema povzročiteljema pod mikroskopom ni mogoče opaziti, so jo dokazali z molekularno genetskimi metodami. Pojav tega novega povzročitelja noseme v Evropi lahko povzroči precejšnjo škodo evropskemu čebelarstvu, kako velika pa bo v resnici, je odvisno od uspešnosti veterinarske stroke pri iskanju ustreznih ukrepov.

Povzetek pripravil J. Mihelič, vir: *Imkerfreund* 3/06, dr. W. Ritter: *Nosema ceranae*.

44. mednarodni kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni

bo letos od 26. avgusta do 1. septembra, na njem pa se bodo med drugimi področji kmetijstva predstavili tudi čebelarji.

Pomurski sejem GR, Mate

Program podpor čebelarjem na Madžarskem

Na podlagi Nacionalnega programa razvoja čebelarstva

na Madžarskem, ki ga sofinancira tudi Evropska unija, so madžarski čebelarji zaradi zahtevnih evidenc in administrativnih zahtev od odobrenih 3,802.000 evrov za obdobje 2004/2005 izrabili le 30 % teh sredstev. Po pričakovanjih, naj bi bili letos precej uspešnejši pri črpanju odobrenih sredstev.

Pčela 5/2006 J. M.

Kongres Apimondie 2007 bo v Avstraliji

Prihodnji kongres mednarodne čebelarске organizacije Apimondia bo od 9. do 14. septembra 2007 v Melbournu v Avstraliji. Organizatorji so že pripravili spletno stran kongresa, na kateri lahko dobite prve informacije o tej prireditvi. Naslov spletne strani je <http://www.apimondia2007.com>. Objavili so tudi roke in pogoje za sprejem povzetkov referatov, ki jih morajo udeleženci kongresa poslati po elektronski pošti na posebnem obrazcu na naslov organizatorja, in to najpozneje do 15. februarja 2007. Če bo referat sprejet, bo avtor informacijo o tem prejel do 30. marca 2007. V tem primeru bo referat lahko ustno predstavil na delovnem sestanku ene od sekcij kongresa. Preostali referati bodo udeležencem predstavljeni v obliki posterjev.

Avtor referata, ki bo prejel pozitivni odgovor za ustno predstavitev ali za predstavitev v obliki posterja, se bo moral kot udeleženec kongresa prijaviti do 15. maja 2007. Kotizacija za kongres je pri plačilu do 15. maja 2007 za rednega udeleženca 625 AUD, za spremljevalca pa 340 AUD; po tem datumu bo kotizacija za udeleženca 725 AUD ter 425 AUD za spremljevalca.

Vir: www.apimondia2007.com

J. Mihelič

Za mlade čebelarje

Uresničila se je velika želja mladega čebelarja

Tomaz Šauperl – Limbuš

Kaj naj stari naredimo, če si otrok ne zaželi novega računalnika, "gameboya" ali nove videoigrice, temveč dan za dnem sanja samo o panjih s čebelicami? Seveda ni drugega odgovora, kot da se tudi sami poučimo o tej dejavnosti in skupaj z otrokom postavimo čebelnjak.

In prav to se je zgodilo v naši družini. Po enem letu

"sanjarjenja" našega 11-letnega sina Matevža nam ni preostalo drugega, kot da smo mu lani spomladi obljubili postavitev manjšega čebelnjaka. Seveda obljuba dela dolg in tako smo se jeseni res lotili tega dela. Odločili smo se, da bo čebelnjak pripravljen za deset AŽ-panjev, s tem da bomo sprva vanj postavili štiri panje. Ker se v družini nihče, niti v daljnem sorodstvu, ne ukvarja s čebelarstvom, smo bili brez kakršnega koli konkretnega predznanja o čebelah. Zato sva se pozimi z Matevžem včlanila v tukajšnje Čebe-

larsko društvo Peter Močnik Studenci-Pekre. Ker ni prav veliko 11-letnikov, ki bi se včlanjevali v čebelarstvo, je bila ta odločitev seveda sprejeta z velikim odobravanjem, številni člani pa so nama tudi ponudili morebitno pomoč. Še posebej se je za Matevža zavzel predsednik društva g. Vlado Vogrinc ter nam pomagal pri nakupu in ureditvi panjev.

Največje presenečenje pa je šele sledilo, kajti g. Vlado je v imenu društva Matevžu podaril njegovo prvo čebeljo družinico in mu jo namestil v čebelnjak. Za to nepričakovano darilo se mu v Matevževem imenu in v imenu celotne družine iskreno zahvaljujem in mu obljubljam, da bo njegovim čebelicam tudi pri nas lepo.

Seveda smo slovesni trenutek tudi ovekovečili na fotografiji!

Iz društvenega življenja

Člani čebelarkega kroška na OŠ Mengeš in čebelarji ČD Mengeš so ob zaključku šole pripravili slovesnost

Janez Mihelič

Vsako leto ob zaključku šole se zberejo učenci, člani čebelarkega kroška OŠ Mengeš in njihovi starši ter mentorji kroška iz ČD Mengeš ter gostje na slovesnosti ob zaključku dela šole in kroška. To se je zgodilo tudi letos, ko so se konec maja srečali v avli osnovne šole Mengeš in pripravili predstavitev svojega dela v obliki razstave slik, plakatov, izdelkov in spisov, ki so jih pisali ne temo čebela in čebelarstvo.

Vse prisotne sta najprej pozdravila predsednik društva Mengeš in mentor kroška g. Matej Blejec ter g. Franc Pavrič član upravnega odbora društva. G. Blejec je v nagovoru poudaril pomen čebel in opozoril učence da tega ne smejo pozabiti tudi če ne bodo čebelarji. Vsakemu udeležencu čebelarkega kroška je v spomin izročil darilo v obliki kozarca medu, prav tako pa je obdaroval tudi njihove učiteljice ki so pomagale pri pripravi razstave.

Mlade krožkarje so pozdravili tudi mengeški župan, tajnik ČZS g. Anton Tomec in sestra Nikolina, redovnica in čebelarka iz Repenj, ki jih je učila peči medene piskote, ki smo jih kasneje lahko tudi poizkusili in ugotovili da so zelo okusni.

Mladi krožkarji so ob tej priliki pripravili tudi kulturni program saj so nam recitali pesmi o čebelah in čebelarjih.

Po srečanju pa so čebelarji pripravili degustacijo medov.

Vodstvo ČD Mengeš, posebej pa g. Mateja Blejca in g. Franca Pavriča moram pohvaliti saj s poučevanjem in izobraževanjem mladih o pomenu čebel, čebelarstvu in čebeljih pridelkih opravlja izredno koristno in pomembno delo. Zelo pohvalno je da ta prizadevanja podpirata tudi vodstvo šole in Občina Mengeš. Želimo si lahko le, da bi bilo čim več takšnih šol, občin in čebelarških društev.

Predsednik ČD Mengeš g. Matej Blejec je čestital mladim čebelarjem za uspehe pri učenju. (Foto: J. M.)

Medovite rastline

BOREČ ali borago (*Borago officinalis*) – družina srhkolistnic (*Boraginaceae*)

Trajče Nikoloski in Peter Ribič

Boreč

uporabljajo kot začimbo, predvsem pri vlaganju kumaric. Rastlino uporabljajo za izdelavo alkoholnih pijač in odisavljenje vin. Zelišču so pripisovali učinke odvajanja seča in pospeševanja potenja, preprečevanje vnetij in vpliv na razpoloženje. Včasih so ga uporabljali predvsem v ljudskem zdravilstvu za "čiščenje krvi". V njegovi bližini bolje uspevajo jagode, poleg tega pa rahlja tla ter odvrtača polže in škodljivce.

Domovina – Območje zahodnega Sredozemlja, od koder so ga prenesli po vsej Evropi in Mali Aziji, razširjena kot okrasna in začimbna rastlina, ponekod podivjana, bolj razširjena je na toplejših območjih.

Ime – Najpogostejša ljudska imena za boreč so: boreček, boreč, borago, borečnik, buraza, buraza, lisička, poraga, zdravilna boraga.

Opis – Dišavno zelišče, ki ima okus po kumari. Je enoletno zelišče s šibko in zelo razraslo korenino. Njegovo steblo je razvejano in zraste do 60 cm visoko. Bodičasto dlakava rastlina, z rozetasto razporejenimi, velikimi, jajčasto ovalnimi listi, ki se v pecelj iztečejo s krilci. Zgornji listi so delno pokončni. Cvetovi so široki 2 do 3 cm, povešeni, sinje modre, včasih bele barve z zelo kratko venčno cevjo in petkolesasto razširjenimi roglji. Prašniki so črnovijolični in stisnjeni stožčasto skupaj.

Medovitost – Boreč zelo dobro medi in je znan kot zdravilna rastlina. Cveti zelo dolgo, od sredine leta do septembra. Zato se jo splača gojiti v bližini čebelnjaka. Čebele cvetove boreča obiskujejo cel dan, tudi če je vreme slabo. Med je svetle barve in brez vonja.

Zanimivosti – Sočne poganjke in liste boreča ponekod uživajo kot dodatek k solati ali kot špinačo. Sveža rastlina ima vonj in okus po kumarah in jo

SVILNICA (*Asclepias syriaca* L.) – družina svilničevk (*Asclepiadaceae*)

Domovina – Severna Amerika (ne Sirija), v 18. stoletju so jo prinesli v Evropo, poznamo jo kot kulturno rastlino in kot podivjano v naravi.

Ime – Najpogostejša ljudska imena za svilnico so: cigansko perje, papagajska svilnica, svilna, svilnovka, perjanica, svilenica, lastočnik.

Opis – Zelnata trajnica, visoka od 60 cm do več kot 2 m. Razvejan polgrm z mlečnim sokom. Listi so suličasti, zgoraj goli, spodaj gosto puhasto dlakavi. Cvetovi so v bogatih kobulih, venčni listi so dolgi 5 do 10 mm, zavihani nazaj, s 3 do 5 mm dolgimi ostrogastimi pokončnimi venčnimi prilisti. Cveti od junija do avgusta. Cvetenje lahko traja 40 dni. Seme je v dolgih svilnatih laskih.

Medovitost – Odlična medovita rastlina, a precej odvisna od zunanjih razmer. Čebelam daje nektar in cvetni prah. Med je blede rumen in ima zelo fin okus.

Čebelarji bi jo lahko več sejali v okolici (razmnožuje se namreč s semenom) svojih čebelnjakov in tako prispevali k njeni razširitvi in lepši okolici.

Zanimivosti – Okrasna rastlina, predvsem zaradi plodov, ki spominjajo na ptice (papige skobčevke), veje s plodovi lahko uporabimo tudi za okras stanovanj. Prekuhani mladi spomladanski poganjki so užiten kot beluši, a so po hranljivosti pomembnejši od njih. Iz stebel pridobivajo vlakna za izdelavo tkanin in vrvi. Ljudska pripoved pravi, da so cigani nekdanj nabirali ta vlakna za polnjenje blazin, od tod izhaja tudi ime "cigansko perje". Je dobra sosesčina za belo, modro in rdeče cvetoče zeli, ki zrastejo približno enako visoko. Primerna je za pisane cvetlične grede.

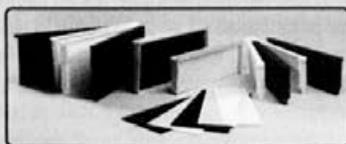
Svilnica

Vzreja matic – AVGUST BUČAR

JANČE – GSM: 041 696 210

Sprejemam naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. PREVZEM MATIC OSEBNO ALI PO POŠTI.

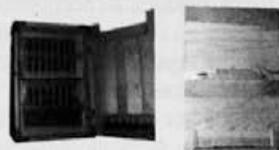

Plastični satnik s satnico PIERCO, 1/1 bel ali črn samo 440 SIT z DDV.

Plastični satnik s satnico PIERCO, 2/3 bel ali črn samo 352 SIT z DDV.

UGODNO

Panji

zelo ugodna cena AŽ voščeni satnic, v naših čebelarskih centrih v Mariboru in Lukovici.

AKCIJA

Satniki AŽ lipov les zbiti rogljičeni z luknjicami

OBVESTILO !

Obveščamo vas, da smo oddelek embalaže iz Tržaške 65, preselili v prostore čebelarskega centra Maribor, na Streliško 150

Vse informacije in naročila:

Telefon: 02/330-32-40

Faks: 02/331-80-10

e-mail: embalaza@vema.si

www.vema.si

Zanimiva knjiga o medovitih rastlinah

Veroljub Umeljic: U svetu cveća i pčela: atlas medonosnog bilja (V svetu cvetja in čebel: atlas medovitih rastlin), v cirilici. I. del 1999, II. del 2003, samozaložba, Kragujevac; e-pošta: vumeljic(c)ptt.yu

S presledkom starih let sta v Srbiji izšli dve zajetni knjigi, ki obsegata 738 in 736 strani. Ker ju ima kar nekaj naših čebelarjev, je prav, da ju predstavimo tudi drugim bralcem in ju skušamo vsaj okvirno oceniti.

V obeh, lično opremljenih knjigah v trdi vezavi je z 2910 barvnimi posnetki predstavljenih 670 različnih vrst medovitih rastlin. V uvodu so z barvnimi risbami predstavljeni deli cveta, osnovne oblike cvetov, socvetij, prostih listov, njihovih vrhov in osnov, osnovne oblike sestavljenih listov, razpored listov ter njihova ožiljenost. Pojasnjeni so tudi uporabljeni simboli in okrajšave.

Medovite rastline so glede na začetek cvetenja razvrščene od januarja do oktobra. Vsaka vrsta je predstavljena na dveh straneh. Znanstvenemu imenu rastline sledi navedba njene družinske pripadnosti, njeno srbsko ime in nato še imena v šestih jezikih, med njimi tudi v slovenščini. S simboli je označeno, ali je rastlina eno-, dvo- ali večletna, obdobje njenega cvetenja, spol cveta, izdatnost izločanja medicine in količina peloda, ki ga čebele dobijo na njej. Izdatnost medicinske in pelodne paše je označena v štirih stopnjah, od slabe do odlične.

Besedilo je kratko in zgoščeno. Obsega skop opis rastline, nekaj besed je namenjenih medicinski in pelodni paši, sledijo pa podatki o razširjenosti rastline in njenem rastišču ter še stavek o načinu razmnoževanja. Slikovno so predstavljeni cvet rastline, čebele na cvetu in celostranska fotografija cele rastline.

Na koncu prikaza medovitih rastlin je slovar botaničnih izrazov, z razlago izvora in pomena znanstvenih imen obravnavanih vrst. Sledi razlaga okrajšav citiranih avtorjev veljavnega opisa teh vrst. Omenimo še kazala rastlin; najprej so navedena njihova znanstvena imena, nato pa so njihova imena navedena še ločeno po posameznih jezikih, v katerih so navedena imena posameznih vrst.

Odlika knjige je vsekakor njena preglednost: samo najnujnejše besedilo, drugo pa so podatki v obliki simbolov, risb in barvnih fotografij. Skrbno so narejena kaza-

la, tako da bralcu omogočajo iskanje predstavljenih rastlin v katerem koli obravnavanem jeziku. Vsak, ki se nekoliko bolj pogloblja v preučevanje medovitih rastlin, bo vesel slovarja botaničnih izrazov. Domiselno sta prikazani medonosnost in pelodonosnost posameznih rastlinskih vrst. Izdatnost izločanja medicine je prikazana z risbo DB-panja in številom mediščnih naklad: pri rastlini, ki daje slabo pašo, je narisana ena mediščna naklada, dobra paša je označena z dvema, zelo dobra s tremi in odlična s štirimi nakladami. Izdatnost pelodne paše je prikazana z risbo plodiščnega DB-sata, prav tako v štirih stopnjah, od enega do štirih satov.

Seznam vrst je seveda narejen za srbske razmere, zato so v obeh knjigah nekatere rastline, ki jih pri nas ne bomo našli. Tudi medicinska in pelodna vrednost sta ocenjeni za tamkajšnje razmere. Avtor je opravil tudi velikansko fotografsko delo. Pri tako zajetnem številu barvnih fotografij je razumljivo, da so nekatere nekoliko slabše. Se pa dogaja, da pri barvnem tisku "zamočijo" tiskarne ter barve popačijo ali pa so le-te premalo izrazite.

Pri tako obsežnem delu, kot sta obravnavani knjigi, se prikrade tudi kakšna napačna določitev vrst. Za čebelarje so posebno zanimivi šetrjai ali žepki. Prav pri teh pa se je po mojem v knjigi prikradla napaka. Zamenjani sta namreč fotografiji in opisa prtilikavega šetrjaja (*Satureja subspicata*, I: 664) in kraškega šetrjaja (*S. montana*, II: 666). Vsekakor je prtilikavi šetrjai bolj rožnate oz. vijoličaste barve kot skoraj beli kraški. Vsaj v slovenskih razmerah je tako.

Šibki člen obeh knjig so slovenska imena. Marsikje so namesto vrstnih imen navedena samo rodovna, npr. zlatica namesto ripeča zlatica, nekatera so popačena, npr. maca namesto iva, lubenčica namesto močvirska spominčica, ali celo napačna, npr. vresje namesto prtilikavi šetrjai. Včasih ime preprosto tudi manjka, npr. tatarski javor. Zato je za slovenska imena bolje pogledati v *Malo floro Slovenije* (Tehniška založba Slovenije, 1999).

Avtorju Veroljubu Umeljicu lahko samo čestitamo za tako garaško delo, kot sta ti dve knjigi. Z njima je obogatil čebelarstvo literaturo prav na področju, ki je gospodarsko še kako pomembno, pa še vedno slabo raziskano. Marsikateri čebelar si ju bo želel imeti na svoji knjižni polici. In kdaj bomo Slovenci dobili svojo knjigo medovitih rastlin?

Janez Gregori

Jezikovni kotichek

Zatirati varozo ali varoo, uničevati varoje ali varoe?

Viktor Majdič

Čebelar in čebelarstvu pri nas in po vsej Evropi zadnjega četrta stoletja najnevarnejši zajedavec *Varroa destructor* (prej *V. jacobsoni*) nam povzroča tudi jezikovne težave. Namesto da bi govorili in pisali o zatiranju ali zdravljenju varoze, o uničevanju varoj ali o čebeljih družinah brez varoj beremo zlasti v čebelarški publicistiki nekaj zadnjih let o zatiranju ali zdravljenju varoe, o uničevanju varoe, o čebeljih družinah brez varoe ipd. Da gre za nestandardno, celo napačno rabo edninske oblike imena zajedavca, postane jasno, če v takih stavkih *varoo* zamenjamo z imeni drugih zajedavcev, kot so npr. *uš*, *pršica*, *bolba*, *krpelj*, *stenica* (prva dva parazitirata tudi na čebelah). Za ponazoritev nekaj primerov iz Slovenskega čebelarja (SC): "skušajo izdelati kemično pasto za varoo" (prav: "... pasto za varoe"), "odstranjevanje trotovskega satja zaradi odstranjevanja varoe" (prav: "... zaradi odstranjevanja varoj"), "nova sredstva naj bi zmanjšala napadenost družin z varoo" (prav: "... napadenost družin z varoami"), "ta kemična snov odbija varoo" (prav: "... odbija varoe"), "varoa pa ne bo odpadla že prvi dan" (prav: "varoe ne bodo odpadle ...", edninska oblika pomeni le enega samega zajedavca, ne pa množice le-teh).

Če torej v teh in tem podobnih primerih varoo zamenjamo npr. s *krpljem*, *stenico*, *pršico*, *bolbo*, *ušjo* (vendar pri zadnji le v nerodilniški različici, saj sta pri tej besedi edninski in množinski rodilnik enaka), ne bi "izdelali pasti za bolho, stenico, pršico, krplja, uš", ampak "pasti za bolhe, stenice, pršice, krplje, uši", ali ne "zmanjšati napadenost z bolho, stenico, pršico, krpljem, ušjo", ampak "zmanjšati napadenost z bolhami, stenici, pršicami, krplji, ušmi" ipd. Ni pač nikakršnega tehtnega razloga, da bi se *varoa* slovnično drugače vedla kot druga tematsko sorodna poimenovanja. Saj tudi zdravniki in veterinarji ne uničujejo *škodljivega mikroba*, ampak *škodljive mikrobe*, ne *nevarnega bacila*, ampak *nevarne bacile*, ipd.

Pogosto bi bilo v primerih, ko gre za močnejšo napadenost čebeljih družin s tem nevarnim zajedavcem, bolje uporabiti izraz varoza, npr. "uspešen boj proti varozi", ne "proti varoi", "uporaba oksalne kisline za zatiranje varoze", ne "... za zatiranje varoe", saj tudi ne zdravimo *noseme*, ampak *nosemavost*, ne *pršice*, ampak *pršičavost*, tudi ne *metljajev*, ampak *metljavost*

ovc, *goved*, ne *krpljev*, ampak *krpljavost perutnine* itd.

Menim, da bi kazalo slediti zgledu pomembnega, žal že pokojnega čebelarkega strokovnjaka dr. J. Riharja, ki je to čebeljo in čebelarstvo nadlogo pri nas prvi poglobljeno preučeval in o njej doslej največ pisal, tako v periodičnem tisku kot v knjižnih publikacijah (njegova **Varoza čebel** je doživela več izdaj). Vedno pa se je znal – odvisno od konteksta – terminološko pravilno odločiti, bodisi za ime zajedavca (v ednini ali množini) bodisi za poimenovanje bolezni, in tudi dandanes ni nikakršnega lingvističnega razloga, da bi se od take rabe oddaljevali, kot se to dogaja zadnja leta, zlasti v čebelarški periodiki.

Sicer pa je bilo tudi pri poimenovanju bolezenskega stanja kot posledice napadenosti čebeljih družin z zajedavcem *Varroa destructor* v prvih letih kar precej nejasnosti in nedoslednosti. V tisku so se pojavljale različice *varooza*, *varooza*, *varroatoza*, *varoatoza*, *varoza*, dokler se ni nekaj časa pri ZČDS delujoča terminološka komisija, ustanovljena na pobudo dr. Riharja, v celoti strinjala s predlogom pisca tega sestavka, da se kot edina ustrezna različica uporablja varoza, ki je tako od začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja iz rabe v čebelarški literaturi povsem izrinila vse preostale, slovenski pravopisni normi in tradiciji manj ustrezne tekmiče.

In še o *varoi* ali *varoji*! Izraz je tujega izvora, spada med tako imenovane prevzete besede, ki jih jezikoslovna stroka deli na tuje in sposojenke – prve ohranjajo neslovenski, za izvorni jezik značilen zapis, npr. *manager*, *business*, *design*, *beefsteak*, *leasing*, *jazz*, *pizza*, *buffet*, če jih zapišemo poslovenjeno, po izgovoru (*menadžer*, *biznis*, *dizajn*, *biftek*, *lizing*, *džez*, *pica*, *bife*), pa postanejo sposojenke. Ko gre za občna imena, je takšno pisno podomačevanje običajno, priporočljivo pa ga tudi pravopisni kodeks. Le redki so izrazi, ki se takemu podomačevanju dlje časa upirajo, npr. *copy-right*, *bossa nova* (*čarlston*), *bugirugi*, *slovfoks*, *twist* so poslovenjeni, v originalni podobi pa seveda ostajajo t. i. citatna poimenovanja, npr. *ad acta*, *deus ex machina*, *first lady*, pa večina imen pomembnejših tovarniških izdelkov, npr. *ramault*, *boeing*, *canon*, *windows*, *boss* idr., kakor tudi mednarodno uveljavljeni glasbeni izrazi, kot so *adagio*, *solfeggio*, *da capo* itd.

Pri biološkem oz. veterinarskem terminu *varoa* gre za vprašanje, ali končaj *-oa* pisati brez *j* ali z vmesnim *j*, kakor se dejansko tudi izgovarja. Čeprav je v novem Slovenskem pravopisu iz leta 2001 to poimenovanje zapisano brez *j*, torej *varoa*, nam podobni primeri kažejo, da se v tovrstnih strokovnih poimenovanjih po določenem času uveljavi *j* tudi v pisavi. Pogled v povojne Slovenske pravopise iz let 1950, 1962 in 2001 (SP) ter v Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ), ki ima poleg drugega tudi vlogo pravopisnega svetovalca, nam potrjuje navedeno trditev. V pravopisih iz let 1950 in 1962 ter v SSKJ je zapisano npr. samo *alineja*, SP 2001 pa že daje prednost različici z *j*, torej *alineja*, ali *aloja* je v SP 1950 zapisana brez *j* (varijanta z *j* je označena kot ljudska), v SP 1962 ima *aloja* prednost pred *aloo*, v SSKJ sta predstavljeni obe kot enakovredni, SP 2001 pa predpisuje samo različico z *j*, torej *aloja*. Podobno še *ureja*, ki je v SSKJ zapisana dvojnično, *ureja* in *urea*, SP 2001 pa se je odločil samo za *ureja*, medtem ko SP 1950 in

1962 tega izraza ne navajata (izjemi sta *boa* in *oboa*, ki pa se tudi izgovarjata brez zvočnika *j* med samoglasnikoma *o* in *a*). Pri besedah *ideja*, *trabeja*, *galeja*, *orbideja*, *farmakopeja* ipd. pa se po izvoru neslovenski končaj *-ea* že od vsega začetka piše samo z *j*, kar velja tudi za prevzete besede s končajem *-ia*, npr. *amfibija*, *akribija*, *fobija*, *opcija*, *afirmacija* ipd.

Drugačna je pravopisna praksa pri besedah, ki se končujejo na *-io*, npr. *radio*, *folio*, *embrio*, *studio*, pri katerih končaja *-io* – kljub drugačnemu izgovoru – pisno ne razdvajamo z *j*.

In kako torej pisati poimenovanje za doslej najhujšega sovražnika čebel, *varoa* ali *varoja*? Priporočam postopen prehod na fonetiziran zapis *varoja*, ki se že pojavlja v praksi. Celo v sestavkih istega avtorja se v enem mediju pojavlja *varoa* (SČ), v drugem (Kmečki glas) pa kot *varoja*. Brez dvoma bo imela v prihodnji izdaji SP ta različica prednost pred zdaj v Slovenskem čebelarju dominirajočo *varoa*.

Vzreja matic – Jože Jakšič

KAPCA, Glavna ulica 21, 9220 LENDAVA – tel.: 02/ 576 10 60

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. PREVZEM MATIC OSEBNO ALI PO POŠTI.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s. p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

tel.: ++386(0)1/ 364 11 06,

faks: ++386(0) 1/ 364 13 07,

GSM: 031/351 964 – e-pošta: robineli@s5.net

ČEBELARSTVO – IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME – TRGOVINA

Avtomatska škropilnica za zdravljenje čebel z oksalno kislino

DELOVNI ČAS:
pon.–pet. od 8.–12. in od 15.–18. ure

Trgovina bo ob sobotah ZAPRTA do konca leta

Od 24. 7. do 15. 8. bo zaradi dopusta ZAPRTO

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO POPUST

ZMERNOST CEN – TRADICIJA – KVALITETA
IZKUŠNJE, PRIDOBILJENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

RAZPIS ZA OCENJEVANJE MEDU

Čebelarke, čebelarji, Čebelarско društvo Naklo letos že šestič organizira ocenjevanje medov v skladu s pravilnikom ČZS, ki ga je na svoji drugi redni seji 15. 3. 2003 sprejel UO ČZS

1. Vzorce lahko odda vsak čebelar, ki je član ČZS in ima najmanj 50 kg medu, ki je enak vzorcu, izjavo da so med nabrale njegove čebele, da ne uporablja antibiotikov in za zatiranje varoj uporablja registrirana sredstva. Za več vzorcev se uporablja ena izjava.
2. Vzorci medu morajo biti v pol-kilogramskih kozarcih - 370 ml, opremljeni z nalepko ali naslovom čebelarja ter s sorto medu. Oddati je treba 2 taka vzorca.
3. Vzorce bo komisija sprejemala v soboto 5. 8. 2006 od 8. do 15. ure v Domu Janeza Filipiča, Kranjska cesta 1, Naklo.
4. Vzorce bomo sprejemali tudi po pošti od 25. 7. 2006 do 5. 8. 2006 na naslov: ČD Naklo, Cegelnica 30, 4202 Naklo.
5. Za vsak vzorec je potrebno plačati 3.000,00 SIT pristojbine. Za vzorce po pošti je pristojbino potrebno nakazati na TRR ČD NAKLO št: 02068-0020116573 (potrdilo o plačilu priložite vzorcu).
6. Rezultati ocenjevanja bodo objavljeni na svečani prireditvi, ki bo predvidoma 9. 9. 2006 (posebno obvestilo s točnim datumom in krajem prireditve). Ob tej priliki bomo svečano podelili vsa priznanja. Čebelar ali njegov pooblaščenec, ki na zaključni prireditvi ni prisoten, bo priznanje prejel naknadno po pošti.
7. Vzorec, ki bo prejel najboljšo oceno in bo opremljen z nalepko blagovne znamke in izdelan po pravilniku o pridelavi varne hrane, bo razglašen za šampiona leta občine Naklo.

ČD NAKLO

VZREJALIŠČE MATIC HENRIK ZALETELJ

Fužina 59, 1303 Zagradec

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke in zrele matičnike. Vzreja poteka pod nadzorom KIS. Naročila sprejemamo po **telefonu 041 775 333 ali 01 7886 086 ali po e-pošti karmen.zaletelj@siol.net**

DAN ODPRTIH VRAT NA PLEMENILNI POSTAJI ANTON JANŠA ZELENICA

V nedeljo, 6. avgusta ob 10. uri bo na plemenilni postaji Anton Janša Zelenica že tradicionalni dan odprtih vrat. Vzrejevalca matic na tej postaji g. Jalen Ciril in g. Brane Kozinc Vam bosta predstavila skrivnosti vzreje na rodovniškem plemenišču pod Zelenico.

Sočasno Vam bomo predstavili tudi Izobraževalno vzrejni center Zelenica.

Za hrano in pijačo bo poskrbljeno. Vse dodatne inf. pri g. Branetu Kozinc na GSM: 041 734 009.

Vabljeni!

Čebelarška zveza Zgornje Gorenjske

Vzreja matic – Jožica in Jožef Tratnjek

ŽIŽKI 93, 9232 ČRENŠEVCI – tel.: 02/ 570 18 17 – GSM:041 886 652

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. **PREVZEM MATIC OSEBNO ALI PO POŠTI.**

Spoštovani čebelarji!

Obveščamo vas, da je še vedno na voljo nekaj prostih paketov za analizo medu. Vsi, ki vas zanimajo **kakovostni parametri medu** (vsebnost vode, HMF, diastazno število, vsebnost netopnih snovi...), **botanično poreklo medu** ali **vsebnost ostankov v medu**, pošljite prijavitni obrazec, ki ga najdete v januarški, februarški in marčevski številki Slovenskega čebelarja ter pooblastilo, ki je bilo objavljeno v aprilski in majski številki Slovenskega čebelarja. Med lahko prinesete na ČZS na Brdo pri Lukovici v 370 ml kozarcih ali ga z navedenimi dokumenti pošljete po pošti.

Oddate lahko tudi letošnji med.

Andreja Kandolf

V spomin

Vse pisce osmrtnic prosimo, da pri imenu pokojnika navedejo tudi datum ali vsaj letnico rojstva in smrti. Ta podatek pogosto potrebujejo pisci različnih zgodovinskih spisov, npr. društvenih zbornikov, kot tudi drugi. Vsem lepa hvala.

Uredništvo

BRUNO GROSSI (1941–2006)

Huda zahrbtna bolezen je veliko prezgodaj iztrgala izpred domačega ognjišča dobrega moža, očeta, dedka, enkratnega prijatelja in čebelarja.

Bruno je imel rad naravo, ljudi in čebele. Živel je za družino, dom, podjetje, prijatelje in čebele. Čebelaril je v Razdrtem tik ob vznožju mogočnega Nanosa s 15 panji. Bil je marljiv, natančen in dober čebelar. Postojnski čebelarji se ga bomo še dolgo spominjali in ga ohranili v lepem spominu.

Č D Postojna

MIROSLAV KRAŠOVEC (1921–2006)

Sredi zime smo se krajani One in čebelarji poslovili od našega dolgoletnega člana Miroslava Krašoveca. Maks je s čebelami živel vse svoje življenje. Z očetom Ivanom je čebelaril že kot otrok.

Od leta 1959 je bil član ČD Črna. Ves čas je v društvu vestno in marljivo opravljal različne naloge. Marljiv je bil kot njegove varovanke v panjih.

Za svoje nesebično delo in prispevek k napredku društva je leta 2004 ob praznovanju društvene devetdesetletnice prejel tudi odličje Antona Janše I. stopnje.

Njegova smrt je v naši sredini pustila veliko vrzel. Pogrešali ga bomo, in ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Črna na Koroškem

JOŽA RIBNIKAR

(2. 3. 1919–26. 2. 2006)

V lepem zimskem popoldnevu smo se na krajskem pokopališču zbrali številni sorodniki, družinski prijatelji in čebelarji. Na zadnjo pot smo pospremili enega od naših najstarejših članov in čebelarja z

verjetno najdaljšim stažem v našem društvu. Topli sončni žarki so naznanjali prihajajočo pomlad, ki jo je pokojnik tokrat najteže pričakoval. Neobičajno dolga in ostra zima mu je opazno jemala upanje, da bo še kdaj lahko prišel do svojega čebelnjaka in dragih mu prijateljic. Prvi letošnji izlet je tako lahko opazoval le še na posnetku.

Po nam dostopnih informacijah je svoje čebele začel oskrbovati pri 17. letih. V 70. letih je bil odsoten le med drugo svetovne vojne, ko je bil na frontah, daleč od doma. Bil je med ustanovitelji prvega čebelarskega društva na območju Tržiča. Več let je bil društveni odbornik in je vodil NO društva. Skrbno je hranil takratno društveno dokumentacijo in veliko prispeval k uspešnemu delu društva. Za svoje delo je prejel odličje Antona Janše III. in II. stopnje.

Pogrešali ga bomo kot družabnega in prijetnega svetovalca, njegovi odjemalci, pa bodo pogrešali njegovo kvalitetno ponudbo medu in uspešno promocijo čebelijih pridelkov.

ČD TRŽIČ

FRANC FRAS (1909–2006)

Njegova življenjska pot se je začela decembra 1909 in končala januarja 2006. Kljub njegovi visoki starosti nas je

novica o njegovi smrti pretresla, saj smo izgubili najstarejšega člana tako po starosti kot po čebelarstem stažu.

Rodil se je v Sovjaku pri Trnovski vasi, njegovo čebelarjenje pa je posebna zgodba. Leta 1914 mu je oče pred odhodom na fronto dejal: "Franc, ti boš pa čebele pazil, dokler se ne vrnem domov." Kot fantič je to nalogo ob pomoči soseda čebelarja dobro opravil, in ko se je oče vrnil domov, mu je prepustil lepo oskrbovane čebele. Takrat so čebelarili v koših. Po uvedbi premičnega satja so si doma sami izdelovali panje - dunajčane. Ker je čutil potrebo po izobraževanju in organiziranosti, se je včlanil v Čebelarstvo družino Bolfenk - Trnovska vas. Po poroki se je preselil v Gočovo in tam nadaljeval čebelarjenje. Kupil si je čebelnjak z AŽ-panji, vendar je moral zaradi okužbe s hudo gnilobo vse družine in panje zažgati. Ob hiši si je postavil nov čebelnjak in nadaljeval svoje poslanstvo. Kljub obilici dela na kmetiji je vedno našel čas za svoje čebelice. Po prihodu v Gočovo se je včlanil v Čebelarstvo družino Sv. Trojica. Čebelaril je z 20 in več družinami.

Ko se je pri nas pojavila varoza, je tako kot več drugih čebelarjev vnovič izgubil vse čebele, a tudi tokrat ni odnehal. V obeh čebelarstvih družinah je bil nekaj časa član upravnega odbora. Kljub visoki starosti je še jeseni 2004 zazimil svojo zadnjo družino. Ob spremstvu sina se je decembra istega leta dobro razpoložen udeležil tudi praznovanja 100-letnice Čebelarstva družine Sv. Trojica - Lenart, le dan pozneje pa je praznoval svojo 95-letnico.

Za svoj velik prispevek k razvoju in ohranitvi čebelarstva je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Člani čebelarstva družine smo se od našega najstarejšega člana s praporom poslovili 9. januarja letos na pokopališču pri Sv. Trojici.

Hvala mu za njegov velik prispevek za razvoj in ohranitev čebelarstva. Ohranili ga bomo v lepem in trajnem spominu.

ČD Sv. Trojica - Lenart

MATEVŽ ŠTEFE

V dnevi, ko se je leta 2005 jesen začela spogledovati z zimo, smo se nakelski čebelarji za vedno poslovili od našega najstarejšega člana Matevža Štefeta. S poezijo kmetijstva, to je s čebelarstvom, se je seznanil že zelo zgodaj, še kot mlad pastirček na bližnji kmetiji, kjer je služil. Takoj po končani drugi svetovni vojni je začel čebelariti tudi sam. Čebelaril je s 30 AŽ-panji. Svoje znanje je rad posredoval tudi mladim, saj je bil nekaj let mentor čebelarstva krožka pri OŠ Naklo. V družstvu je bil vrsto let blagajnik.

Med čebelarji bo še dolgo ostal spomin na našega Matevža.

ČD NAKLO

DUŠAN LESKOVEC (1927–2006)

Dušan je začel čebelariti v osemdesetih letih, nekaj pred upokojitvijo, saj je kot diplomiran agronom želel popestriti prosti čas. V dolini Radovne, na območju Čebelarstva družine Zgornje Gorje, si je postavil lep čebelnjak. Čebele so mu s Pokljuke in Mežakle nosile kakovosten med. Po desetletju čebelarjenja na Gorenjskem je družine prepeljal na Dolenjsko, blizu Ljubljani, v okolico Grosuplje. Ob pomoči soproge je uspešno čebelaril in lepo sodeloval s člani Čebelarstva družine Carnica Grosuplje. Za svoje zasluge na področju čebelarstva je prejel tudi odličje Antona Janše III. stopnje. Pred nekaj leti je svoje čebelje družine zaradi slabega zdravja podaril prijatelju. Zapustil nas je v devetinsedemdesetem letu življenja. V začetku tega leta smo se od njega poslovili na pokopališču Žale v Ljubljani.

ČD Carnica Grosuplje

VALENTIN ZUPANČIČ – TINE

Rodil se je delavski družini leta 1933 v Žubini pri Velikem Gabru na Dolenjskem. Tam je tudi odrasčal. V Ljubljani pa se je izučil za čevljarja ter se najprej zaposlil v tovarni čevljev Bor

Dolenjske Toplice, pozneje pa v tovarni pohištva Novoles v Straži pri Novem mestu.

Ko se je leta 1959, po poroki z Marijo, ki je sicer tudi članica Čebelarstva družine Straža Dolenjske Toplice, preselil v Rumanjo vas, se je z neprikritim veseljem pridružil svojemu tastu Francu Mavsarju pri čebelarjenju. Tast je namreč v Rumanji vasi čebelaril vse od leta 1917 do svoje smrti leta 1973. Po tastovi smrti je vso skrb za čebele prevzel Tine in nadaljeval družinsko tradicijo čebelarjenja. Z vso ljubeznijo do čebel in narave je to delo opravljal vse do svoje smrti.

Kot dober oče treh hčera si Tine kruha ni služil le v tovarni. Na svojem domu je tudi zavzeto gospodaril na manjši kmetiji, ljubiteljsko pa prizadevno deloval v straškem pihalnem orkestru in pevskem zboru, zato je številna priznanja prejel tudi na teh področjih svojega delovanja.

Tinetova nenadna smrt pa v družinah Mavsar in Zupančič ni in ne bo pretrgala čebelarstva tradicije, ki v prelepi vasi ob Krki živi že skoraj 100 let. V spomin na očeta Franca Mavsarja in moža Tineta jo želi ohraniti in nadaljevati hčerka in žena Marija.

ČD Straža - Dolenjske Toplice

(Nadaljevanje na str. 222)

VZREJNI CENTER GOSPODARSKIH MATIC LUZNAR – BEGUNJE

Vsako leto od 20. maja naprej pri nas dobite gospodarske matice. Matice so kranjske sivke, alpski ekotip in zelo kakovostne. Ob nakupu boste dobili matični list z vsemi podatki o izvoru matic (številko plemenjaka – matičarja, številko trotovske linije ter številko matice). Naše sivke izvirajo iz osrčja domovanja kranjce, med Jelovico, Karavankami in Julijskimi Alpami.

ČEBELARSTVO LUZNAR, Begunje na Gorenjskem 170, 4275 Begunje na Gorenjskem, telefon: 04/ 533 39 14, GSM: 041/948 077, e-pošta: janez.luznar@telemach.net

Vzreja matic – Viktor Gaber

Novacanova 3, 3202 Ljubecna – tel.: 03/546 14 47 – GSM: 031/705 961

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Prevzem matic osebno ali po pošti.

Vzrejamo matice čiste kranjske pasme!

JOŽEF HERBAJ

Nedelica 29 – TURNIŠČE
Naročila sprejemamo po tel:
02 572 14 70 in 041 214 980.

Matice pošljamo tudi po pošti !

**Sprejemamo naročila
za označene matice**

Plemenilna postaja Kranjska čebela Završnica

- **Kontrolirana vzreja visoko kakovostnih matic** brez uporabe antibiotikov, ob strokovni pomoči strokovnjakov Kmetijskega inštituta Slovenije;
- **stroga selekcija, katere cilji so ohranitev čiste kranjske sivke, povečanje donosa medu, zmanjšani rojivosti, doseganje večje mirnosti čebel in povečanje stopnje odpornosti proti boleznim.**
- **RODOVNIŠKI LIST**

Mogoča so prednaročila! Informacije na elektronskem naslovu: <mailto:info@kranjskacebela.si> ali po telefonu: 041 860 625; 041 400 456 ali 041 692 775.

Mogč je ogled plemenilne postaje in organizacija izletov po Gorenjski!

Čebelarstvo Bedek, Danilo Bedek s.p. Moščanci 21

Nudimo vam označene matice čiste kranjske sivke prevzem možen osebno ali po pošti.

Naročila sprejemamo na:

-spletni trgovini : <http://www.cebelaarstvo-bedek.com/trgovina/catalog>

-GSM 041/652 913

-elektronski pošti - info@cebelaarstvo-bedek.com

Vzreja matic – BUKOVŠEK

Vzrejališče z najdaljšo tradicijo v Sloveniji – od leta 1934

Ponujamo vam označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS. Matice lahko dobite od konca maja do pozne jeseni po pošti ali osebno na naslovu:

Alojz in Janko BUKOVŠEK - Golo Brdo 19, 1215 Medvode, tel.: 01 361 24 28 in 031 656 441

SONARAVNO ZATIRANJE VAROE**HLAPILNIK BS-05**

- UČINKOVITA UPORABA BREZ ROČNEGA URAVNAVANJA PRI SPREMEMBAH TEMPERATURE
- PREPROSTA UPORABA V STANDARDNIH AŽ- IN NAKLADNIH PANJJIH
- POČASNO POVEČEVANJE KONCENTRACIJE MRAVLJINČNE KISLINE
- ZA VEČKRATNO UPORABO

NANOKEM, d.o.o.

Rečna ulica 6, Ljubljana

Tel./faks: +386 1/ 251 16 53, GSM: +386 41 863 876

PAKETNA DOSTAVA

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

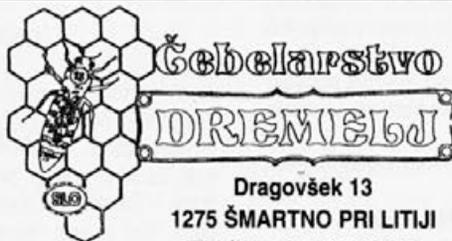
Izdelujemo nakladne JG-panje AŽ-mere, združljive z LR-panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirano oz. melicitozne mane (podnica je združljiva z LR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča.

Zdaj izdelujemo tudi satnike za GJ-, LR- in AŽ-PANJE ter ŠMUKALNIKE za GJ- in LR-panje.

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in AŽ-panje.
Svetovna novost v čebelarstvu!**PETER ZAKRAJSEK, s.p.**

Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vižmarje

Tel.: (01) 512 62 51

Ugodne cene!Vzreja IVAN DREMELJ
GSM: 041 588 248
GSM: 041 656 056Dragovšek 13
1275 ŠMARTNO PRI LITJI
Tel./faks: 01 899 11 31Vzreja JANEZ DREMELJ
GSM: 041 836 050
GSM: 041 779 119

Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke, zrele matičnike in druge čebelje pridelke. Julija in avgusta bodo cene matic nižje, omogočamo pa vam tudi popust pri nakupu večjih količin. Prevzamete jih lahko osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti.

DRAGO LEŠTAN (1937–2006)

Čebelice drage, kdo vas bo ljubil,
ko pomladi vas sončece zlato zbudi?
Težko vas že čakam, čebelice moje,
al' preživele ste zimske te dni?

Žal je 19. februarja 2006 smrt posegla v naše čebelarke vrste in kruta usoda je dopustila, da je veter zašumel v gozdovih dreves in odnesel se zadnji list življenja Draga Leštana. List njegovega življenja se je odprl 4. marca 1937 v Sveti Trojici pri Domžalah, kmalu pa se je družina preselila v Pameče. Kot majhen fantič je skupaj s starši okusil tegobe druge svetovne vojne. Leta 1949 se je družina preselila v Vuzenico in si tam ustvarila dom. Njegovi prvi samostojni koraki so se začeli v Tehnogradnji in se nadaljevali v hidroelektrarnah. Pozneje se je zaposlil v Srednji šoli Muta ter kot učitelj obrambne vzgoje vse do upokojitve učencem odkrival skrivnosti tega področja. Skupaj z življenjsko sopotnico Anico sta ustvarila družino, v kateri so se jima rodili Črtomir, Jasmin in Samo. Gospod Drago je bil dejaven v kraju in v več društvih, največ svoje pozornosti pa je namenil vojaškemu področju. Prav zaradi naporega dela je rad zaživel s skrivnostmi narave. Čebele, njegove ljubljene, ko mu dajale novih moči za nove izzive. Vzoren in vesten čebelar je bil več kot 40 let, v tem obdobju pa je skrbel za 50 do 80 čebeljih družin. Čebelarjem je rad pomagal z nasveti, začetnikom pa je ničlikokrat podaril njihove prve družine. Najprej je bil član ČD Radlje ob Dravi, leta 1996 je bil soustanovitelj Čebelarstva društva Vuzenica - Muta, vsa ta leta pa tudi predsednik društva. Ob ustanovitvi Koroške čebelarke zveze je postal član njenega upravnega odbora, zadnje leto pa še njen predsednik. Kar dva mandata je bil član upravnega odbora Čebelarstva zveze Slovenije. Za svoje vdano in dolgoletno delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Vse upe, pričakovanja in načrte pa mu je prekrizala nenadna smrt in ga za vedno iztrgala iz naših vrst. Med nami ne bo več tistega postavnega gospoda Draga, ki je veliko svojega prostega časa in dela žrtvoval za skupnost. Njegova vrednost bo ostala zapisana v srcih njegovih najbližjih in v vseh kotičkih, v katerih je ustvarjal in pustil svoje sledi. Ob zadnjem slovesu so mu v skromno zahvalo, čast in spomin zaplapolali zbrani prapori.

Drago, mirno počivajte v zemlji domači, kot zdaj počivajo vaše čebele, spomladi, ko bo sonce ogrelo trate, pa vas bodo spet priletele pozdravit.

Čebelarji ČD Vuzenica - Muta in Koroške čebelarke zveze

FRANC PLOJ (1951–2006)

V sredini januarja letos smo se poslovili od dobrega čebelarja in prijatelja Franca Ploja iz Grušove. Rodil se je 2. oktobra 1951 v Grušovi, nekdanjem Sv.

Petru pri Mariboru, na kmetiji očeta, ki je bil tudi čebelar. Tudi sam je na svoji kmetiji nadaljeval očetovo delo; z ženo Cvetko sta si na svoji zemlji zgradila hišo in Franc je tam začel čebelariti. Zaposlen je bil v Intesu, poleg tega pa sta z ženo pridelovala vrtnine in intenzivno čebelarila v velikih in malih Kirarjevih panjih. Imela sta 70 panjev ter s tem po številu družin zasedla prvo mesto v našem društvu. Skupaj sta se redno udeleževala društvenih predavanj. Franc se je še mlad včlanil v naše društvo in v njem deloval polnih 28 let. Bil je član upravnega in nadzornega odbora, na koncu pa tudi podpredsednik društva. Prejel je več čebelarskih priznanj ter odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

V 55. letu starosti je pod težo bolezni in težav omagal dober in izkušen čebelar. Za čebele bosta posej skrbeli njegova žena, ki je tudi članica društva, in hčerka Selma Od njega smo se poslovili z društvenim praporom. Pred odprtjem grobom se je od njega poslovil predsednik čebelarskega društva in se mu zahvalil za vse, kar je storil v dobro društva, hkrati pa je ženi in hčerki obljubil tudi pomoč pri oskrbi čebel.

ČD Malečnik

JOŽE MEJAL (1929–2006)

Ko smo se poslovili od letošnje dolge zime in se je prebudila težko pričakovana pomlad, smo izvedeli, da smo za vedno izgubili našega dragega čebelarskega prijatelja Jožeta Mejala iz Framu.

Že v mladih letih si je želel postati čebelar. Okoliščine pa so nanesele, da je še prej postal član zelene bratovščine – lovec. Lovstvo pa je podobno kot čebelarstvo naravovarstveno poslanstvo, zato je leta 1986 postal tudi čebelar. Čebelaril je z 10 AŽ-panji v Morju pri Framu, kjer je imel prelepo počitniško hišico in vinograd. Bil je odličen čebelarski prijatelj. Rad se je družil s čebelarji, saj smo imeli pri njegovem vikendu občasno sestanke in predavanja. Ves čas je bil član upravnega odbora in veliko je prispeval k razvoju Čebelarskega društva Rače. Za zasluge v čebelarstvu je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Dragi Jože, tvoje poslanstvo je končano, v našem društvu pa bosta ostala velika vrzel in nepozaben spomin nate.

ČD Rače

ANTON PETROVČIČ (1922–2006)

V začetku februarja letos je nenadoma umrl Anton Petrovčič iz Begunji pri Cerknici, naš član z najdaljšim čebelarskim stažem. Čebelaril je polnih 64 let, najprej v Dolenji vasi, ko se je poročil, pa si je zgradil čebelnjak na svojem domu v Begunjah. Čebelaril je z največ 28 čebeljimi družinami. Rad je imel čebele in skrbno spremljal razvoj vsake čebelje družine posebej. Še leta 2005 je skrbel za šest čebeljih družin. Leta 2002 je postal častni član Čebelarskega društva Begunje pri Cerknici.

Bil je prijeten sogovornik. Svoje bogate in dolgoletne izkušnje je rad prenašal na mlajše čebelarje. Marsikateremu

je podaril roje. Znal je opazovati naravo in medenje, pisal pa je tudi v reviji Slovenski čebelar.

Čebelice, ki bodo obletavale cvetje na njegovem grobu na pokopališču v Begunjah, mu bodo šumele melodije miru in pokoja, čebelarji pa ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Begunje pri Cerknici

FRANCE ŽNIDERŠIČ

Na pokopališču pri Sveti Trojici na Bloški planoti smo bloški čebelarji skupaj s sorodniki in številnimi prijatelji še zadnjič pospremili našega dolgoletnega člana Franceta Žnideršiča iz vasi Volčje na Blokah.

France se je rodil 18. januarja 1931 v vasi Leskovec pri Krškem. Že leta 1942 so okupatorji družino skupaj s starši in devetimi otroki odpeljali v taborišče v Nemčijo. Večkrat nam je pripovedoval o grozotah iz koncentracijskih taborišč. Po vojni se je družina vrnila v domovino. Obnovili so domačo hišo. France se je kmalu odpravil s trebuhom za kruhom. V

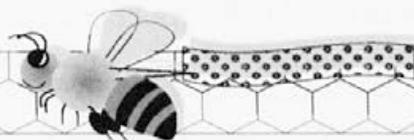
Ljubljani je končal šolo za poklicne voznike. Kot voznik je delal v podjetju Kolonijale in nato po združitvi v Trgovskem podjetju Emona, kjer je ostal vse do upokojitve.

Na udarniški akciji pri obnovi domovine v Logatcu je spoznal življenjsko sopotnico Fani Baraga - Sobotnikovo iz Zavrha pri Sveti Trojici. Skupaj sta preživela polnih 55 let. Po upokojitvi leta 1989 sta se z ženo preselila v vas Volčje na Blokah. France je bil poln vedrine in delovne energije. Več let je prepeval v pevskem društvu Emona. Večkrat nam je zapele svojo priljubljeno koroško pesem Mojcej. Tudi okaral nas je, kadar smo kaj narobe zapeli.

Čebele je 1972 leta podedoval od tasta Sobotnika in jim ostal zvest do konca življenja. Deset let je bil tajnik Čebelarkega društva Bloke in član upravnega odbora Cerkniske zveze čebelarških društev. Bil je velik ljubitelj narave in zgleden čebelarški strokovnjak. Kot mentor je veliko pomagal mlajšim čebelarjem. Za svoje delo v čebelarški organizaciji je prejel odličji Antona Janše II. in III. stopnje.

ČD Bloke - Nova vas,

Mali oglasi

PRODAM skoraj nove 10S AŽ-panje, po ugodni ceni, in AŽ-satnice po 140 SIT, Rudolf Pintar, Brestje 12, 5111 Kojsko, tel. 05 304 16 01.

KUPIM prazne 12-satne AŽ-panje ter prazne 5- in 7-satne prašilčke in čebelarstvo tehtnico ter točilo, inf. 041 546 981.

PRODAM nov sončni topilnik za vosek na dva sata ter opazovalni panj AŽ-mere na dva sata, inf. 031 251 309.

PRODAM cvetni parah osmukanec, inf. 041 560 075.

PRODAM dva trietažna lepo ohranjena panja, inf. 041 239 062.

KUPIM prikolico z naletno zavoro, registrirano za osebni avtomobil - prevoznik čebelnjak z nogicami - za prevoz 6 AŽ Kozince (11+3) panjev, inf. 01 534 75 77 in 031 337 024, zvečer.

PRODAM tovornjak TAM 4500 s 60 naseljenimi 10S AŽ-panji, inf. 02 753 19 71.

PRODAM prekmurski akacijev med ter tovornjak TAM 5000, preurejen za prevoz čebel, ugodno, inf. 040 249 323.

ODDAM v najem čebelnjak z 18 nenaseljenimi 9S AŽ-panji, inf. 031 362 495.

PRODAM štirisatno AŽ-točilo za med, cena 10.000 SIT, inf. 041 484 145.

PRODAM moderno izdelan montažni čebelnjak 3 x 2,20 m za 21 AŽ-panjev v Logatcu, inf. 01 754 15 40 in 031 860 597.

PRODAM deset zdravih čebeljih družin na AŽ 9S, inf. 03 734 08 60 ali 031 693 427.

PRODAM dvanajst novih neuporabljenih sedemsatarjev in lipove satnike - Domžale, inf. 041 830 008

PRODAM naseljene AŽ 10 S in LR standard v eni nakladi 041 822 366.

PRODAM dvajset novih AŽ 7S, ter nekaj AŽ 10S, inf. 07 49 87 836 po 17 uri.

PRODAM zaradi obdavčenja čebel sto naseljenih AŽ panjev, inf. 07 81 42 690.

KUPIM rabljeno nerjaveče ali plastično točilo na tri ali štiri LR sate in LR 2/3 naseljen panj, inf. 041 514 424.

POVERJENIKI ZA PAŠO

ČD RAKEK - Poverjenik za Logaško planoto, Menišijo ter Rakov Škočjan je

Jamej Lukek, Vodovodna pot 50, 1381 Rakek. Na njegov naslov pošljite pisne prijave za pasišče, ki bodo v skladu s Pravilnikom o paši.

ČD NOVO MESTO obvešča čebelarje prevoznike čebel, da so poverjeniki za pašo:

1. Za območje Gorjancev, Anton Lah, Črmošnjice 46, 8000 Novo mesto, tel. 041 609 046.
2. Za območje Novega mesta, Anton Mervar, Brejčeva 10, 8000 Novo mesto, tel. 031 532 190 in Ivan Vidmar, Šukljotova 25, 8000 Novo mesto, tel. 07 33 26 543.
3. Za območje Mime peči, Rudi Vidmar, Prečna 86, 8000 Novo mesto, tel. 040 625 471.

APIS M & D, d. o. o. MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82

faks: (01) 755 73 52

**Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure,
ob sobotah od 9.–12. ure**

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC

Sprejemamo prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme.
Po ugodni ceni prodamo večje število družin na AŽ 5 in 7 satih.

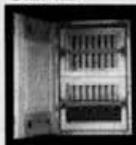
- POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL •
- APNENOGEL – NOSEMAGEL – STIMULANS – VAROGEL

NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI.

- PO IZJEMNO NIZKI CENI VAM IZ VAŠEGA VOSKA IZDELAMO SATNICE – 180 SIT/KG •
- VOSEK STERILIZIRAMO PRI 125 °C • VOSEK ODKUPUJEMO PO 850 SIT ZA KILOGRAM

NUDIMO VAM konzumni sladkor za krmljenje čebel po ugodni ceni – odvisno od količine.

AKCIJSKE CENE

AŽ-panji 10-satni
LR-17.900 SIT
22.900 SIT

AKCIJA

AŽ-PRAŠILČEK
5- in 7- satni
5S-10.000
7S-11.000

AKCIJA

SATNIKI
AŽ-vrtan, lepljen,
zbit
LR-standard LR 2/3
LR-159 SIT
2/3-139 SIT
AŽ-159 SIT

SUPER AKCIJA

PREDELAVA VOSKA
V SATNICE
samo 180 SIT/kg
AŽ-satnica-146 SIT/kom
LR-satnica-146 SIT/kom

AKCIJA

Trietažni AŽ-panj
33.900 SIT

AKCIJA

Kakovostna
RSF-točila
po ugodni ceni

Standardni LR-panj in dvetretinjski
LR-panj
akcijska cena 17.900 SIT!

**PANJI SO IZDELANI NATANČNO IN
KAKOVOSTNO.**

**UPORABIJAMO VODOODPORNE
MATERIALE IN LEPILA.**

**KAKOVOSTNA IZDELAVA PO UGODNI
CENI.**

AKCIJA

1 kg STIMULANS 285 SIT,
več kot 100 kg po 280 SIT

AKCIJA

Matičnice
Akcijska cena 17 SIT

Novo!
Akcijska cena –
grelci za med
39.990 SIT

Akcijske cene veljajo do razprodaje zalog.

NUDIMO VAM MATICE VRHUNSKA KAKOVOSTI

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA
TEL.: 01 755 13 17 – GSM: 041 420 200

- **AŽ-panji** (9s, 10s, 12s)
- **prašilčki** (5s, 7s)
- **lipovi satniki**
- **zaklade Debelak** (9s, 10s)
- **pitalniki Frančič**
- **distančni vložki**
- **vehe** za povezavo AŽ-panjev
- **trietajzni AŽ** (10s)
- **AŽ-Kozinc 11 + 3**

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. – Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). – Blago vam lahko pošljemo po bitri pošti.

Povpraševanje po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko!

HÖDL

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da opazujete kuhanje Vaših starih satov in surovega voska. Ker je treba priti samo enkrat, prihranite čas in denar.
- Pričakujemo vašo predhodno najavo po telefonu +43(0)3475/2270.
- Vosek predelujemo s tehnološko najmodernejšo opremo.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki izključujeta možnost kakršne koli okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas kuhanja je približno 3 ure pri 20 kg surovega voska in 4 ure pri 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnice kakršne koli debeline in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- **Stare sate in surov vosek je mogoče kadar koli zamenjati za satnice.**
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

HÖDL

Informacije

Wachsverarbeitung Imkereartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klösch – Steiermark, Austria

Tel./faks: +43(0)3475/2270

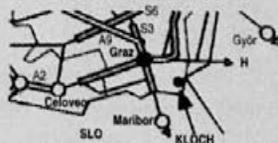
E-pošta: info@wachs-hoedl.at

Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas: **ponedeljek-petek** 8.00-12.00, 13.00-18.00
sobota 8.00-12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

Kako nas najdete:

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Korosko in Primorsko leta 1898.

Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo (01) 729 61 14 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks (01) 729 61 32, Barbara Zajc 041/370 409,

Anton Tomec (01) 729 61 02).

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@cebelarska-zveza-slo.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@cebelarska-zveza-slo.si –

urednik Janez Mihelič: cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: predsednik Franc Šivic, univ. dipl. inž. gozd. – člani: Miro Cetina, univ. dipl. inž. gozd., Vlado Auguštin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., dr. Stanko Kapun, Vlado Pušnik, Janko Prebil

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Vlado Auguštin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., Franc Grajzar, dr. Aleš Gregorc,

Janez Gregori, prof. biol., dr. Janez Grad, Lidija Senič.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2005 za nečlane je 10.000 SIT. Posamezna številka stane 900 SIT za člane oz. 950 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV.

Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 8.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 60 SIT.

Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 120.000 SIT, v sredini 72.000 SIT, pol strani 36.000 SIT, tretjina strani 24.000 SIT, četrt strani 16.800 SIT,

pasica 4.000 SIT.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 60 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120.

Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – je letna naročnina 50 USD ali 42 EUR.

Priprava za tisk: Tiskarna Grafika Soča – Nova Gorica.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debeljak, dipl. inž. arh.

Oddaja tekstov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Tisk: Grafika Soča, Nova Gorica.

Glasilo **Slovenski čebelar**, ki ga izdaja Čebelarstva zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Pri financiranju izdajanja Slovenskega čebelara sodeluje Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva.

Naslov spletne strani ČZS: www.cebelar-zveza-slo.si. **Avtomatski odzivnik za paše:** tel.: (01) 729 61 20.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPRE

Tangencialna točila
za med
na 3 in 4 sate.

Samoobračalna točila
za med
od 4 do 16 satov.

II 35 686 2006

920063443,7/8

COBISS

PESTRA IZBIRA VSEH VRST POSOD
ZA SHRANJEVANJE MEDU

TEHTNICA DO 150 KG

CEDILNA POSODA ZA MED

Logar

Poletni delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka

od 9.00 do 12.00 in od 13.00 do 17.00, **SONČNI TOPILNIK**

od 24.7. do 28.7.

odprto od 9.00 do 13.00,

od 31.7. do 4.8.

bo trgovina **ZAPRTA.**

Ob sobotah

od 9.00 do 12.00,

od 29.7. do 26.8.

OB SOBOTAH ZAPRTO.

POSODA ZA ODKRIVANJE RSF

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO
ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

Prí gotovinskem nakupu
čebelarke opreme
v vrednosti nad 10.000 SIT
priznamo čebelarjem
z veljavno čebelarstvo
Izkaznico 4% popusta.

Našim zvestim
kupcem nudimo
KARTICO UGODNOSTI.

LOGAR TRADE d.o.o.

Mlakarjeva ulica 99 - OPC Šenčur, 4208 Šenčur

tel.: 04 25 19 410, faks: 04 25 19 415

e-pošta: info@logar-trade.si

internet: www.logar-trade.si